

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER

ORGAAN VOOR DE MEDEDELINGEN VAN DE CENTRALE COMMISSIE VOOR DE RIJNVAART

UITGAVE VAN HET NEDERLANDSCH ECONOMISCH INSTITUUT

20^e JAARGANG

WOENSDAG 27 MAART 1935

No. 1004

COMMISSIE VAN REDACTIE:

*P. Lieftinck; N. J. Polak; J. Tinbergen; F. de Vries en
H. M. H. A. van der Valk (Redacteur-Secretaris).*

Redactie-adres: *Pieter de Hoofweg 122, Rotterdam.*

Aangeteekende stukken: *Bijkantoor Ruigeplaatweg.*

Telefoon Nr. 35000. Postrekening 8408.

Advertenties *f* 0,50 per regel. Plaatsing bij abonnement volgens tarief. Administratie van abonnementen en advertenties: *Nijgh & van Ditmar N.V., Uitgevers, Rotterdam, Amsterdam, 's-Gravenhage. Postchèque- en giro-rekening No. 145192.*

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p. in Nederland *f* 20,—. Buitenland en Koloniën *f* 23,— per jaar. Losse nummers 50 cent. Economisch-Statistisch Kwartaalbericht *f* 1.—. Leden en donateurs ontvangen het weekblad en het Kwartaalbericht gratis en een reductie op de verdere publicaties.

INHOUD.

	Blz.
DE CRISIS IN HET GOUDBLOK door <i>Dr. H. M. H. A. van der Valk</i>	272
De Landbouw-hypotheekbesluiten	274
Vergadering van den „Conseil” der Internationale Kamer van Koophandel te Londen door <i>Mr. J. G. Koopmans</i>	275
Nederland en Javasuiker door <i>A. W. Volz</i>	277
De steenkolenmarkt in 1934 en thans I.	278
Rotterdam's balans over 1934 door <i>Mr. W. F. Lichtenaner</i> ..	281
AANTEKENINGEN:	
Sterke uitbreiding van de internationale bewapeningsindustrie	282
Maatregelen tegen de monopolievorming van groot-filiaalbedrijven in de Vereenigde Staten	283
Wisselkoersen en prijzen	284
INGEZONDEN STUKKEN:	
De economische beteekenis onzer nationale havens door <i>Z. W. Dekkers Jr.</i> met Naschrift door <i>C. Vermey</i>	285
MAANDCIJFERS:	
Emissies in Februari 1935	286
Productie der Steenkolen-, Bruinkolen- en Zoutmijnen	286
STATISTIEKEN	287—290
Geldkoersen. — Wisselkoersen. — Bankstaten.	

26 MAART 1935.

Van de geldmarkt vallen geen bijzonderheden te melden; de koersen veranderden niet. De inschrijving op het schatkistpapier had het volgende resultaat:

	ingeschreven	toegewezen
	(in 1000 fls.)	
3-maands	21.600	10.500 à 999.25 = $\frac{5}{16}$ pCt.
6-maands	11.200	9.500 „ 996.22 = $\frac{3}{4}$ „
1-jaars	16.500	8.800 „ 1.016.75 = $\frac{13}{16}$ „

* * *

De onzekerheid, welke allerwege op politiek en monetair gebied heerschte, drukte ook haar stempel op de wisselmarkt. In de eerste plaats gold de belangstelling de Belga. Er heerschte, daar de door het deviezencontrôlebureau gegeven voorschriften onvolledig waren, en ze niet door een ieder op dezelfde wijze werden geïnterpreteerd, nogal eenige verwarring. Belgisch bankpapier kon de eerste dagen nog vrij worden uitgevoerd en bij sommige banken zonder restrictie worden gestort. Hierdoor werd de koers sterk gedrukt; de laagst bereikte koers was ca. 32.75, slot 33.15.

Door de onzekere omstandigheden durft men geen goud uit België te laten komen. Reeds in normale tijden maakte de Banque Nationale in Brussel goud-export niet gemakkelijk, terwijl men thans ook het risico, dat men tijdens de behandeling der aanvraag met zijn Belga-saldo loopt, niet aandurft. Ponden waren gezocht; zij verbeterden tot 7.07½. Dollars bleven zich in de buurt van het goud-uitvoerpunt bewegen: 1.48. De \$/£ koers werd op ca. 4.77½ vastgehouden. Fransche Francs werden hier geregeld gezocht; de noteering schommelde tusschen de 9.75—9.76; slot 9.75½. De Pondenkoers tegen Francs steeg van 72.05 tot 72.50. Markten veranderden maar weinig; Sperrmarkten waren daarentegen sterk aangeboden tegen teruglopende koersen. Zwitsersche Francs blijven ca. 47.85. Lires 12.22. Peseta's 20.20. Canadeesche Dollars blijven een weinig onder den Amerikaanschen Dollar: 1.47½.

Belga's op termijn waren practisch niet te handelen. De Belgische banken moeten zich van termijnzaken op niet-commercieele basis onthouden. Door de heerschende onzekerheid waren Ponden en Dollars op een- en drie-maanden-levering eerder gezocht; het agio bedroeg resp. ½ en 2½ c. en ¼ en ½ c.

Op de goudmarkt was nog steeds vraag naar Eagles en Sovereigns. Ondanks de in het eind der week verscherpte controlemaatregelen blijven deze gouden munten toch nog voor Belgische rekening gezocht. Gouden baren noteeren ca. *f* 1.655.50. Hoewel de goudprijzen deze week weder verkoop in de fixing te Londen tegen onttrekking bij de Banque de France mogelijk maakten, schijnen de onzekere omstandigheden een beletsel voor deze goud-arbitrage te hebben gevormd.

DE CRISIS IN HET GOUDBLOK.

Het toenemende interventionisme van den Staat in het economisch leven is niet een verschijnsel, dat zich tot Duitschland en de Vereenigde Staten beperkt, doch zich ook, zij het weliswaar in ongelijke mate, vrijwel overal ter wereld openbaart. Landen, die tot voor kort een liberale economische politiek voerden, zijn er allengs meer en meer toe overgegaan het economisch leven te regelen en te ordenen. Hoewel reeds vóór dien tijd de invloed van den Staat toenam, is de groote ontwikkeling van het Staatsinterventionisme versneld door de mislukking van de Economische en Monetaire Conferentie in Juni 1933. De Regeeringen van die landen, welke gehoopt hadden door internationale valutastabilisatie en daaruit voortvloeiende verruiming van den internationalen handel, de moeilijkheden te overwinnen, zagen haar verwachtingen den bodem ingeslagen en moesten noodgedwongen maatregelen nemen om de ernstige schokken en gevolgen, die de depreciatiewedloop van de belangrijkste valuta's met zich bracht, te verzachten.

Het waren — het behoeft geen nader betoog — vooral de goudlanden, die door deze verwarring zwaar werden getroffen. Deze landen, die in valutadepreciatie als middel tot herstel van het economisch leven geen heil zagen, ondervonden niet alleen de zeer nadelige gevolgen van de discrepantie van het binnenlandsch en internationaal prijsniveau, doch ondervonden eveneens de moeilijkheid om den gouden standaard te verdedigen. De totstandkoming van het goudblok op 8 Juli 1933 vloeide voort uit den wensch van de aangesloten landen om de aanvallen op den gouden standaard gemeenschappelijk te weerstaan en elkander in tijden van nood te ondersteunen.

Dit streven heeft tot dusverre zonder twijfel gunstige resultaten opgeleverd, althans uit monetair oogpunt gezien. De landen van het goudblok hebben elkaar in monetair opzicht gesteund en het goudblok is tot dusverre overeind gebleven, ondanks de aanvallen, die het te verduren heeft gehad. Er zit echter nog een ander aspect aan het goudblok, dat in wezen het fundament vormt van de samenwerking van de goudlanden. Als een van de voordeelen van den gouden standaard is altijd naar voren gebracht, dat hij tot bevordering van den internationalen handel bijdraagt en uit dien hoofde een nuttige functie voor het geheele wereldverkeer verricht. Het goudblok is echter geheel monetair ingesteld; de economische factor wordt van ondergeschikte betekenis geacht, terwijl hij een eerste plaats had behooren in te nemen. Dit is de innerlijke zwakte van het goudblok, die steeds meer aan den dag gaat treden.

Toen België in October jl. op initiatief van Minister Jaspar de goudlanden uitnodigde om tot een vrijere uitwisseling van goederen tusschen de goudlanden onderling te komen, was dit een noodkreet, die door de betreffende landen vrijwel genegen is geworden. België, uitvoerland bij uitnemendheid, voelde dat het weliswaar zijn interne volkshuishouding aan de gewijzigde omstandigheden op de wereldmarkt kon aanpassen, doch dat de andere goudlanden als belangrijkste afzetgebieden voor België, hun rigoureuze beschermingspolitiek ten opzichte van een vriend op monetair gebied moesten temperen.¹⁾ Wij schreven enkele weken vóór deze conferentie²⁾, dat het handhaven van den gouden standaard door België daarvan tot op zekere hoogte afhankelijk was. Wij zezen er toen tevens op, dat zoölang de disharmonie tusschen prijzen en kosten in de goudlanden niet hersteld was, men zich van een

nauwe samenwerking op economisch gebied tusschen de goudlanden geen groote voorstelling behoefde te maken en dat de crisis in de goudlanden zich nog verder zou verscherpen.

De ontwikkeling van den laatsten tijd wijst erop, dat wij toen juist hebben gezien. Nadat eerst Italië eind November door scherpe deviezenmaatregelen de vrije werking van den gouden standaard heeft belemmerd, heeft in de afgelopen week België op eenigszins analoge wijze het voorbeeld van Italië gevolgd.³⁾ Hoewel de directe aanleiding, die in genoemde landen tot dezen maatregel heeft geleid, verschilt, vloeit zij in wezen uit dezelfde oorzaken voort, namelijk de mislukking van de politiek om bij handhaving van de vrije werking van den gouden standaard het interne prijs- en kostenpeil bij dat van de wereldmarkt aan te passen.

Alvorens op de door de goudlanden gevolgde economische politiek nader in te gaan, wijzen wij eerst op de gemeenschappelijke gevolgen van deze politiek t.o.v. den internationalen handel, die in zekeren zin het uitgangspunt voor ons verder betoog vormen. Uit de cijfers inzake de handelsbeweging blijkt, dat het aandeel van de waarde van den invoer (in goud) van een groot aantal landen⁴⁾ t.o.v. den totalen wereldinvoer in 1934 t.o.v. 1933 is gestegen. Slechts een klein aantal landen geeft een verminderde invoerwaarde te zien, en tot deze landen behöoren alle leden van het goudblok⁵⁾ met uitzondering van Italië⁶⁾.

Invoeren van de goudlanden (in eigen valuta).

	1931 = 100.				
	België	Frankrijk	Nederland	Italië	Zwitserland
1932	86	71	69	71	78
1933	62	67	64	64	71
1934	59	55	55	66	64

Uit deze gegevens mag men toch zeker afleiden, dat de handhaving van den gouden standaard door het goudblok niet heeft geleid tot een bevordering van het internationale handelsverkeer.⁷⁾ Bovendien zijn deze feiten geheel in overeenstemming met de kunstmatig gehandhaafde interne positie van de goudlanden. Immers, de goudlanden hebben nog steeds een te hoog prijs- en kostenniveau. In normale omstandigheden zou zulks moeten leiden tot een vermeerderden invoer en ingeval van handhaving van het vrije ruilverkeer na korter of langer tijd tot een aanpassing aan het internationale prijs- en kostenniveau. Hoe sterker de druk van buiten echter werd, hoe meer de goudlanden zijn overgegaan tot afsluiting, hetzij door middel van (soms vrijwel prohibatieve) invoerrechten of van contingenteeringen. Het resultaat is geweest, dat van een voldoende aanpassing in de goudlanden geen sprake is geweest. En de landen, die het meest hebben aangepast, t.w. België en Italië, zijn in valutamoelijkheden geraakt!

* * *

Uit deze voorbeelden zou men tweërlei kunnen afleiden. Men zou kunnen zeggen, dat een drastische deflatie-politiek niet het ware is, dat een dergelijke

¹⁾ In hetzelfde artikel schreven wij, dat de constellatie in het goudblok eenigszins geleek op vrienden op monetair, maar vijanden op economisch gebied. Dat wij daarmee niets teveel hebben gezegd, blijkt uit de verhoudingen tusschen Zwitserland en Italië. Deze twee landen hebben in Februari een soort handelspolitieken oorlog met elkaar gevoerd!

²⁾ In Engeland, Duitschland, Italië, Zweden, Oostenrijk, Canada, Argentinië, Australië, Britsch-Indië, Spanje, Noorwegen enz. Zie „De Nederlandsche Conjunctuur” van Febr. jl.

³⁾ Verder ook de Ver. Staten, Tsjecho-Slowakije, Denemarken en China.

⁴⁾ Sedert het eind van 1934 is de invoer in Italië, vooral door de deviezenreglementeering, eveneens sterk beperkt.

⁵⁾ Het spreekt natuurlijk vanzelf, dat de oorzaken van de moeilijkheden van het goudblok voornamelijk bij de depreciatie van het Pond Sterling liggen.

¹⁾ De uitvoer van België gaat meer dan die van eenig ander land van het goudblok naar die landen. België had dus het grootste belang bij een vermindering van de handelsbelemmeringen in de goudlanden.

²⁾ Zie ons artikel „Staatsinterventie in de goudlanden en hare gevolgen” in E.-S.B. van 3 Oct. jl.

politiek van tevoren tot mislukking is gedoemd, zoodat het beter is of te devalueeren of een deflatiepolitiek bij handhaving van den gouden standaard niet tot het uiterste door te voeren, doch op het te hooge niveau de volkshuishouding in evenwicht te houden. In dit laatste geval zou dus de politiek van Frankrijk, Nederland en Zwitserland de juiste zijn.

Ons antwoord hierop luidt, dat het geheel verkeerd is om te gaan generaliseeren. Elk land heeft zijn eigen economische structuur en zijn eigen moeilijkheden. Het recept, dat voor het eene land helpt, behoeft daarom nog niet het geneesmiddel voor een ander land te zijn. In de huidige omstandigheden is het evenwel meer dan ooit van belang om na te gaan, op welke wijze in andere landen de moeilijkheden worden opgelost.¹⁾ Dan zal ook blijken, dat voor generaliseeren geen reden bestaat. Vergelijkt men b.v. de deflatiepolitiek in België en Italië, de twee landen, die op het oogenblik de moeilijkheden in het goudblok verscherpen, dan is in de eerste plaats vast te stellen, dat de deflatiepolitiek weliswaar zeer ver is gevoerd, doch in geen van beide landen het uiterste heeft bereikt.

In Italië gaat de deflatiepolitiek gepaard met een actieve conjunctuurpolitiek in den vorm van werkverschaffing op groote schaal. Dit heeft ertoe geleid, dat de invoer van Italië, in tegenstelling tot dien van alle andere landen van het goudblok, in 1934 grooter was dan in 1933, zulks als gevolg van een grooteren invoer van grondstoffen. Dit onderdeel van de conjunctuurpolitiek is in België nog in zijn beginstadium, hoewel het waarschijnlijk veel belangrijker zal worden. In Italië wordt reeds sedert 1931 aan de reorganisatie van het bankwezen gewerkt. Het vraagstuk van de liquiditeit van de banken is op het oogenblik in België buitengewoon urgent. De verhouding tusschen bankwezen en valuta in België gaat eenigszins gelijken op die in de Vereenigde Staten. Zal men het bankwezen redden ten koste van de valuta of de valuta handhaven en de banken sanceeren? Met deze vraag hangt de toekomstige monetaire politiek van België nauw samen. Wat een voortzetting van de deflatiepolitiek betreft, is ook nog een belangrijk verschil met Italië op te merken. Het is in de laatste jaren wel zeer duidelijk geworden, dat een drastische deflatiepolitiek niet alleen een economisch, maar ook een sociaal en politiek vraagstuk van den eersten rang is geworden. En in dit opzicht verkeert Italië t.o.v. België zeker in een gunstiger positie. De moeilijkheden van het afgetreden kabinet Theunis waren immers voor een belangrijk deel van sociaal en politiek aard.

Dat bij de beoordeeling van de vraag, of een drastische deflatiepolitiek mogelijk is, niet alleen met economische factoren rekening moet worden gehouden, bewijst niet alleen het voorbeeld van België, maar blijkt ook uit den toestand in Zwitserland. Minister Schulthess heeft in zijn politiek testament de bekentenis gedaan, dat zijn economische politiek mislukt is en dat een consequente deflatiepolitiek (verlaging van prijzen en loonen) voor Zwitserland de eenige mogelijkheid was om aan een depreciatie van den Zwitserschen Franc te ontkomen. De socialistische partij heeft in een uitvoerig manifest deze opvatting verworpen en o.a. gepleit voor een handhaving van loonen en agrarische prijzen en voor het uitvoeren van openbare werken. Over dit crisis-initiatief-voorstel, dat door ongeveer $\frac{1}{3}$ van het aantal kiesgerechtigden is ingediend, zal waarschijnlijk over enkele maanden door middel van een referendum worden gestemd. Het is op het oogenblik in behandeling bij het Parlement.

¹⁾ Wij verwijzen hiervoor naar de zoo juist verschenen studie van Prof. Dr. Ernst Wagemann „Zwischenbilanz der Krisenpolitik“ (Carl Heymanns Verlag, Berlijn. Prijs R.M. 2.80, 112 blz.). In dit boekje worden de methoden van crisisbestrijding in de belangrijkste landen onderzocht.

Tengevolge van zijn economische structuur is Frankrijk lang niet zoo kwetsbaar als België, Nederland en Zwitserland. Door een sterke protectie heeft dit land tot dusverre zijn prijs- en loonniveau op een vrij hoog peil kunnen handhaven. In den laatsten tijd wordt aan de verlaging van den rentevoet door middel van credietpolitieke maatregelen groote aandacht geschonken teneinde de uitgaven te verminderen en het uitvoeren van openbare werken te financieren. Intusschen neemt het aantal werklozen in Frankrijk gestadig toe. In plaats van een herstel vindt ook hier een verdere verscherping van de depressie plaats.

Hetzelfde geldt voor Nederland, waar, gezien den zachten winter, de werkloosheid een recordhoogte heeft bereikt. Naast de moeilijkheden met onze twee beste afnemers, Duitschland en Engeland, voegen zich waarschijnlijk binnenkort nieuwe complicaties met België, onzen derden klant (in 1933 ging 14 pCt. van onzen uitvoer naar België en resp. 22 pCt. en 17 pCt. naar Duitschland en Engeland). Bovendien is België, afgaande op de openbare emissies, op Duitschland na, onze grootste schuldenaar.

* * *

De spanningen in het goudblok zijn dus in den laatsten tijd sterk toegenomen, hetgeen naast economische, ook aan monetaire oorzaken is toe te schrijven. Wij meenen evenwel, dat de economische factoren de voornaamste rol hebben gespeeld. Immers, bij het tot standkomen van het goudblok was te voorzien, dat aan internationale stabilisatie in de eerste jaren niet behoefde te worden gedacht; de depreciatie van Pond en Dollar was, hoezeer ook te betreuren, een feit, waaraan niets meer viel te veranderen.

De consequenties voor de landen van het goudblok waren daarom aanpassing in den kortst mogelijken tijd aan de internationale verhoudingen. Deze aanpassing is in de goudlanden hoogst onvoldoende geweest, zelfs nog in België en Italië, waar zij het verst is doorgevoerd. De prijsstijging in de landen van het Pond Sterling, waarop zelfs door gezaghebbende kringen werd gerekend, is achterwege gebleven en heeft als gevolg van de hoogst onvoldoende aanpassing tot een voortdurend sterkere bescherming in de goudlanden geleid.

De geleidelijke daling van het Pond Sterling in 1934 en de plotselinge duikeling van enkele weken geleden verscherpten de moeilijkheden, wat o.a. zichtbaar is geworden in België en zullen waarschijnlijk wel nieuwe beschermingsmaatregelen van de goudlanden uitlokken, dus nieuwe belemmeringen voor den internationalen handel veroorzaken.

Onder deze omstandigheden wordt de roep voor herstel van den internationalen gouden standaard steeds luider. Het zou inderdaad voor de wereld een redding zijn, indien de gouden standaard, mits onder voldoende waarborgen voor een nieuwe ineenstorting, hersteld zou kunnen worden.

Valt hierop echter binnenkort te rekenen? Deze vraag is wel zeer moeilijk te beantwoorden. Algemeen wordt aangenomen, dat Engeland in dit opzicht het struikelblok vormt; het wordt zelfs verweten, dat het moedwillig het Pond laat zakken om het goudblok uit elkaar te laten springen. Terecht heeft de heer A. A. van Sandick in de Maart-aflevering van „De Economist“ aangetoond, dat een dergelijke opvatting onjuist is. Het Exchange Equalisation Fund kan wel de dagelijksche schommelingen van het Pond beheerschen, maar niet de schommelingen op langen termijn. De „trend“ van het Pond Sterling is schijnbaar nog steeds naar beneden gericht en zoolang hieraan geen einde is gekomen, zal Engeland wel niet tot stabilisatie overgaan.

De vraag kan worden gesteld, of de instabiliteit van het Pond Sterling met alle gevolgen voor de

landen, die met dezen val niet meegaan, de dalende beweging van den „trend” niet verscherpt. Vooral voor het Pond, dat op de prijzen van internationaal-verhandelbare goederen grooten invloed uitoefent, is deze vraag van belang, doch niet zonder meer te beantwoorden.

Er dient hier echter op een anderen factor te worden gewezen. Stabilisatie van het Pond vereischt verschillende voorwaarden. Een van de belangrijkste is de zekerheid, dat de rust op de internationale valutamarkt binnen enkele jaren niet opnieuw verstoord zal worden en dat de handelsbelemmeringen zullen verminderen. Is deze zekerheid t.a.v. het goudblok aanwezig? Wij moeten deze vraag helaas ontkennend beantwoorden. De recente moeilijkheden in België hebben voldoende aangetoond, dat de volkshuishouding in de goudlanden zeer labiel is. De interne moeilijkheden in de goudlanden worden nog eenigszins verzacht door kunstmatige handhaving van het algemeene prijsniveau. Zal bij herstel van den internationalen gouden standaard, die immers een vrijere handelsbeweging tot voorwaarde heeft, de instabiliteit van deze volkshuishoudingen niet duidelijk aan het licht komen en zoodoende weder tot nieuwe moeilijkheden aanleiding geven?

Deze vraag is o.i. bevestigend te beantwoorden. De prijsstijging op de wereldmarkt, die ingeval van herstel van den internationalen gouden standaard en verbeteringen van de internationale handelsbeweging te verwachten is, zal zonder twijfel niet van dien aard zijn, dat het groote verschil in de prijs- en kostenniveaux in de goudlanden en niet-goudlanden kan worden overbrugd. Hieruit vloeit tevens voort, dat de voorwaarden voor een uiteindelijke rust op de internationale valutamarkten niet alleen door Engeland vervuld kunnen worden. Ook op de leden van het goudblok rust in dit opzicht een taak. Zij moeten er voor zorgen, op welke wijze dan ook, zoo spoedig mogelijk orde in eigen huis te scheppen. Dit is een taak, die den goudlanden onvrijwillig is opgedrongen, maar die zij moeten volbrengen om mede te werken tot vervulling van die voorwaarden, welke noodig zijn om tot een herstel, niet alleen van de onderlinge, maar ook van de internationale handelsbetrekkingen te geraken.

Dit punt is in het bijzonder voor Nederland van belang omdat onze positie bij den dag kwetsbaarder wordt. Wij hebben hier niet in de eerste plaats den technisch-monetairen kant op het oog. De goudvoorraad is nog groot en ook bij zeer groote goudverliezen is het mogelijk, den gouden standaard nog zeer lang te verdedigen. De toenemende protectie, vooral in den vorm van contingenteringen, wijst erop, dat onze positie steeds slechter wordt en ons land zich hoe langer hoe meer van de wereldmarkt gaat afsluiten. Hoewel mede door de reserves ons land nog steeds in staat is een politiek te voeren, die het evenwicht tusschen de geteisterde deelen van onze volkshuishouding op een economisch te hoog niveau tracht te handhaven, zij het ten koste van een ontzaggelijke werkloosheid, zal toch, tenzij de toestand plotseling mocht veranderen, de dag aanbreken, dat gekozen zal moeten worden tusschen consequente deflatie, devaluatie, of welk ander stelsel dan ook. De voorbeelden van onze burens strekken hier ter waarschuwing.

Op dat moment is onze positie geheel gewijzigd. Consequente deflatie in een periode, dat de internationale handelsbeweging nog stagneert, zal in het binnenland in den eersten tijd tot een verscherping van de depressie leiden, tenzij tegelijkertijd een actieve conjunctuurpolitiek wordt gevoerd, b.v. in den vorm van openbare werkverschaffing. Doch dan wordt het, veel meer dan tot dusverre, een vraag niet alleen van economischen, maar vooral van socialen en politieken aard, of een dergelijke politiek nog mogelijk is. Elk uitstel zal de moeilijkheden in dit opzicht vergrootten en onze economische weerbaarheid verzwakken.

v. d. V.

DE LANDBOUW-HYPOTHEEKBESLUITEN.

Men schrijft ons:

Er was er eens een tijd, dat men oordeelde, dat er recht gedaan moest worden, ook al zou de wereld ten onder gaan. *Pereat mundus, fiat justitia*. Tegenwoordig is de eerbied voor het recht minder groot en schroomt men het recht te handhaven, wanneer aan het leven tekort dreigt te worden gedaan. Men zal met dezen ontwikkelingsgang, dien de geschiedenis altijd vertoont in tijden van hoogen economischen of anderen nood, vrede kunnen hebben, mits men zich van twee dingen voldoende rekenschap gegeven heeft: in de eerste plaats van de algemeene belangen, welke door het recht tot dusverre gediend en dus opgeofferd worden en in de tweede plaats van de vraag, of inderdaad bij het op zijn beloop laten van het recht levensbelangen bedreigd worden.

De Minister van Economische Zaken heeft voor de onder schulden gebukt gaande boeren het noodsein geheschen en bij twee Koninklijke Besluiten van 12 Maart 1935 het hypotheekrecht langs een omweg ter zijde gesteld om de zoo hatelijke, onnoodige executies van landelijk eigendom te kunnen voorkomen. Met het doel op zichzelf kan ieder weldenkend mensch instemmen. Bovendien spreekt het sterk tot de verbeelding der massa, die zich nimmer realiseert, dat in de eerste hypotheeken de spaarpenningen en aanspraken op ouderdomsrente, pensioenen, uitkeeringen bij ziekte en invaliditeit enz. van de armsten der natie zijn belegd. De hypotheekbanken (overigens naar verhouding zeer weinig meer bij landhypotheeken betrokken), die tegenover haar pandbriefhouders evenveel debiteur zijn als crediteur tegenover haar hypotheekgever en daarom de positie van beide in het oog houden, hebben er reeds lang bij de Regeering op aangedrongen om vexatoire beslaglegging tegen te gaan door de kosten van beslaglegging niet langer preferent te doen zijn boven eerste hypotheek. De gewone crediteur, die weet bij executie toch niets te zullen krijgen, zal zich dan nog wel eens bedenken alvorens den eersten hypothecairen crediteur tot executie te dwingen. Met het feit, dat anderen den hypothecairen schuldeischer tot verkoop kunnen nopen, is al dadelijk geen rekening gehouden.

Er hebben zich inderdaad enkele gevallen voorgedaan, waarbij men van „onnoodige” executie zou kunnen spreken, zoo b.v. van opzegging van hypotheeken door van inflatievrees bevangen particulieren, die zich onder het dreigement van executie van het onderpand meester maakten, doch dit zijn, voor zoover mij bekend, uitzonderingsgevallen geweest. Door den Minister zijn eveneens eenige sprekende voorbeelden gegeven van onnoodige opvraging van hypotheeken, waarbij men onder de tegenwoordige omstandigheden van misbruik van recht zou kunnen spreken, doch de algemeene indruk in kringen van boerenleenbanken, spaarbanken, verzekeringsmaatschappijen, notarissen en hypotheekbanken is toch unaniem, dat er wel zeer weinig gevallen van executies voorkomen, welke men in gemoede onnoodig zou kunnen noemen.

Het feit, dat het in een tak van bedrijf slecht gaat, behoeft daarom nog niet tot extra veel executies aanleiding te geven. In de scheepvaart gaat het heel wat slechter dan in den landbouw en toch komen blijkens de verslagen der scheepsverbandbanken, die dit crediet voornamelijk verzorgen, betrekkelijk weinig gevallen van executie voor. Waar het volle pond onmogelijk meer betaald kan worden, vinden partijen elkaar wel, daar veel executies ook niet in het belang van de credietorganisaties zijn.

Bij particuliere credietgevers — en de landbouwhypotheeken zijn voor een groot gedeelte van particulieren — is de kans op misbruik grooter, al is deze kans m.i. de prijs voor een ook in dezen tijd nog goed functioneerend en uiterst goedkoop (4—4½ pCt.) landbouwcrediet.

De nood der tijden zou echter wellicht rechtvaar-

digen om den door Jhr. De Geer in de Tweede Kamer aangegeven weg te bewandelen en uitstel van executie wettelijk mogelijk te maken in die gevallen, waarin van den debiteur, die tot dusverre volledig rente en aflossing betaald heeft, niet noodzakelijke terugbetaling van de hoofdsom geëischt wordt.

Intusschen motiveert de Minister zijn maatregelen met den landbouwsteun, waarvan niet een te groot gedeelte aan de hypothecaire crediteuren ten goede mag komen. Daargelaten of dit standpunt juist is, dan is in ieder geval bij de gemaakte regeling de consequentie, dat iedere debiteur, die zich gaarne aan zijn verplichtingen wil onttrekken, kan beginnen met niet te betalen en een beroep op den Minister te doen om eens te willen zeggen, wat deze vindt, dat hij van den landbouwsteun voor zichzelf mag houden.

De Minister behoeft zich echter niet de minste illusie te maken, dat de debiteur hem daarbij volledig zal inlichten over zijn verdere schulden en loopende borgstellingen enz., want ieder, die geen vreemde is in het Jeruzalem der debiteuren, kent de talloze gevallen van hen, die zeggen onmogelijk te kunnen betalen in deze tijden, doch bij executie bedreiging gelukkig nog juist het verschuldigde uit een vergeten hoekje van hun portefeuille kunnen opdiepen.

„Niets zou gevaarlijker zijn dan wanneer zelfs maar de indruk zou worden opgewekt, dat het thans den landbouwers vrijstond hunne hypotheekrente niet meer te betalen en dat dan de Regeering de mogelijke „lijkheden van executie tot afsnijden”, heeft de Minister bij de installatie van de Hypotheek-Commissie, welke hem telkens zal hebben te adviseeren, gezegd, maar van dit verstandig inzicht is absoluut niets in het K. B. terecht gekomen.

Waarom is niet geprofiteerd van de ervaring bij de Crisis-Pachtwet, die om dezelfde reden ook direct weer gewijzigd moest worden?

Wat zou er op tegen zijn om het beroep op den Minister te beperken tot degenen, die tot dusverre hunne verplichtingen waren nagekomen of desnoods althans de verschuldigde rente tot den dag van indiening van het request hadden betaald of een daarmee gelijk te stellen bedrag deponeerden?

Was het verder wel noodig om deze regeling ook in te voeren voor b.v. na 1 Januari 1931 gesloten hypotheeken, toen men met de crisis rekening kon houden en had men niet op zijn allerminst thans nieuw te sluiten hypotheeken er buiten moeten houden?

Uit talloze ingezonden stukken in provinciale en andere bladen blijkt reeds van het stopzetten door particulieren van nieuwe landhypotheeken¹⁾.

Notarissen en anderen wenden zich tot den Minister, omdat de landbouwcredietgeving door particulieren, die eerst eens de kat uit den boom willen kijken, meteen stagneert.

Is de Minister zich bij deze heele regeling voldoende bewust geweest van het feit, dat niet alleen landbouwcrediet, maar in het algemeen elk particulier crediet feitelijk onmogelijk is, wanneer eenige steunregeling zoodanig wordt ingericht, dat de vraag omtrent realisatie van het onderpand niet meer onderworpen is aan het civiele recht, maar aan het inzicht van een ambtelijke instantie??

Heeft men in de bollenstreek nu nog niet genoeg ervaringen opgedaan (vgl. W.P.N.R. No. 3399) en wil men alle dringende waarschuwingen van de boerencredietorganisaties zelve niet alleen volkomen negeren, maar het funeste systeem zelfs gaan generaliseeren?

Tenzij men tegen het risico van algeheele verstoring van het geheele economische leven, zooals dat ook in andere landen geschied is (zie E.-S.B. van 30

November 1933) niet opziet en er evenmin bezwaar tegen heeft, dat de Staat de bestaande kwade posten, waarvan hij de liquidatie verhindert, overneemt, mitsgaders het nieuwe landbouwcrediet goeddeels zelf gaat verzorgen, dan moge de Minister ten spoedigste aan de bovenaangegeven bezwaren afdoende tegemoetkomen.

Wordt dan verder de Hypotheek-Commissie aangevuld met een landbouwcrediet-deskundige en in plaats van adviescommissie als bijzonder rechtscollege georganiseerd, dan mag men hopen, dat het geschokte vertrouwen spoedig weer zal terugkomen, de rente niet zal stijgen en het doel: verhinderen van onnoodige executies, toch bereikt zal kunnen worden.

VERGADERING VAN DEN „CONSEIL” DER INTERNATIONALE KAMER VAN KOOPHANDEL TE LONDEN.

Over het algemeen is het niet de gewoonte, in dit weekblad uitvoerige mededeelingen omtrent de Hoofdbestuursvergaderingen van de Internationale Kamer van Koophandel te publiceeren. Een enkele maal bestaat er echter aanleiding, van dezen regel af te wijken, en o.m. is dit het geval ten aanzien van de bijeenkomst van den „Conseil”, welke op 15 Maart jl. onder voorzitterschap van den heer *F. H. Fentener van Vlissingen* heeft plaats gevonden. Immers deze vergadering — die, anders dan gewoonlijk, niet te Parijs doch te Londen werd gehouden — is om tweeërlei reden ook voor een ruimeren kring dan dien van de onmiddellijk betrokkenen interessant: in de eerste plaats, omdat een belangrijk deel van de voorbereidende werkzaamheden voor het achtste tweejaarlijksche Congres der Kamer, dat van 24 t.e.m. 29 Juni a.s. te Parijs zal plaats vinden, op deze Hoofdbestuursvergadering de revue heeft gepasseerd, en ten tweede wegens het belangwekkende exposé, dat Prof. *T. E. Gregory* — de aan de lezers van dit blad welbekende hoogleeraar aan de „London School of Economics” — op deze vergadering heeft gegeven omtrent de monetaire wereld-situatie van het oogenblik.

Prof. Gregory, die reeds sinds eenige jaren als adviseur van de Internationale Kamer in monetaire aangelegenheden fungeert¹⁾, behoort, met enkele zijner collega's van de London School, tot diegenen onder de Engelsche economen, die — in tegenstelling tot de groep, die men (oneigenlijk) als de „Cambridge-School” pleegt aan te duiden — voor de monetaire politiek van de Britsche regeering gedurende de laatste jaren weinig bewondering hebben. Ook ditmaal kwam dit standpunt van Prof. Gregory duidelijk tot uiting. Intusschen ving spr., evenals bij sommige vorige gelegenheden, ook thans zijn uiteenzetting aan met de uitdrukkelijke waarschuwing aan zijn hoorders, dat hij niet geacht kon worden de opinie van een meerderheid in het Britsche Nationale Comité der Internationale Kamer te vertolken.

Refererend aan de „Verklaring omtrent de stabilisatie der geldstelsels”, welke de I.K.v.K. nu juist een jaar geleden heeft gepubliceerd²⁾, constateerde Prof. Gregory allereerst, dat helaas alle sombere voorspellingen, welke in deze verklaring waren vervat met betrekking tot de gevolgen van een langer uitstel van de stabilisatie der munteenheden — in hoofdzaak: blijvende onzekerheid, met als gevolg een toenemende deflatie-tendenz in de goudlanden — in vervulling zijn gegaan, hetgeen hem slechts kan sterken in de opinie, dat alleen een spoedige stabilisatie het middel kan zijn om den vicieusen cirkel te verbreken. In tamelijk scherpe bewoordingen critiseerde spr. de of-

¹⁾ Vgl. o.m. zijn rede op het Congres der Kamer te Weenen in 1933, besproken door schrijver dezes in de E.-S.B. van 28 Juni van dat jaar. Ook de na te noemen „Verklaring omtrent de Stabilisatie der Geldstelsels” beruiste grotendeels op een door Prof. Gregory opgesteld voorbereidend memorandum.

²⁾ Zie E.-S.B. van 4 April 1934, pag. 297.

¹⁾ Zie b.v. de Prov. Gron. Crt. van 18 en 21 Maart 1935 en een ingezonden stuk van Notaris Van Everdingen te Tiel in de N. Rott. Crt. van 21 Maart 1935. O. B.

ficiëele Engelsche politiek van „Wait and see”, er o.m. op wijzend, dat de beweerde onzekerheid omtrent de toekomstige bewegingen van den Dollarkoers voor deze politiek geenszins een voldoende motief biedt. De werkelijke oorzaak van de bestaande onzekerheid is z.i. geen andere dan: „the inability of the British Government to make up its mind as to what it is going to do with the pound”.

In aansluiting hierbij stond spr. stil bij de vermoedelijke oorzaken voor de recente scherpe daling van den Sterling-koers, waarbij hij vooral den nadruk legde op het feit, dat de publieke opinie in Engeland in den loop van het jaar 1935 een nog verdere depreciatie van het Pond schijnt te verwachten. Naast enkele „short-period” oorzaken voor deze koersdaling — zooals de jongste daling op de markt voor de zgn. „goudgerande” beleggingswaarden, en den onzekeren binnenlandschen politieken toestand (met name de loopende geruchten over op handen zijnde nieuwe verkiezingen in Engeland) — noemde spr. als oorzaken, werkende op *langen* termijn, vooral de beide volgende factoren: (1o.) het overschot, dat in de laatste jaren de toevloeiing van vreemd kapitaal naar Engeland boven de afvloeiing van kapitaal uit Engeland heeft verhoogd, hetgeen aanleiding geeft om t.z.t. een terugtrekking van deze saldi te verwachten, en (2o.) de waarschijnlijkheid van toenemende importen, wanneer het aangevangen herstel in de binnenlandsche conjunctuur zich zou doorzetten, en vooral ook, wanneer de regering verder in haar politiek van „publieke werken” zou volharden. Op grond van deze factoren acht Prof. Gregory de bestaande verwachtingen inzake een verdere depreciatie van het Pond ook zakelijk niet geheel en al ongerechtvaardigd.

Na deze beschouwingen over de Engelsche valuta besprak de inleider achtereenvolgens de positie van de goudbloklanden en die van de Ver. Staten. Wat de eerstgenoemde betreft, nam hij vooral stelling tegen de in Engeland heerschende en z.i. „rather unfortunate” opinie, dat de bestaande moeilijkheden van de goudbloklanden aan deze zelf zouden zijn toe te schrijven; integendeel zijn het naar zijn meening in de eerste plaats Engeland en de andere landen van het Sterling-bloc, die voor deze moeilijkheden in de goudlanden verantwoordelijk zijn.

Een devaluatie in de goudlanden zou, aldus Prof. Gregory, in theorie wellicht voor deze een gunstig effect kunnen hebben, doch dit *uitsluitend* wanneer de dubbele voorwaarde vervuld ware, dat (1o) de reeds gedeprecieerde valuta's niet verder zouden deprecieeren en (2o), dat de andere landen op de devaluatie niet zouden reageeren met een verdere verhooging van hun tariefmuren, resp. een verscherping van andere handelsbelemmeringen. Bij gebreke van vervulling van deze beide voorwaarden, welke Prof. Gregory — naar de meening van schrijver dezes terecht — voor hoogst onwaarschijnlijk houdt, brengt een devaluatie z.i. voor de betrokken landen geenerlei voordeel, maar alleen groote interne gevaren, zoowel van politieken als van economischen aard, met zich mede.

Wat betreft de Vereenigde Staten wees Prof. Gregory in hoofdzaak op den factor van onzekerheid, welke gelegen is in de bevoegdheid, die aan den President is verleend om de goudwaarde van den Dollar met nogmaals 10 pCt. te verlagen — een bevoegdheid, waarvan speciaal in geval van een devaluatie door de goudbloklanden zeer waarschijnlijk gebruik zou worden gemaakt!

Resumeerende meende Prof. Gregory te mogen constateeren, dat de gedachte aan devaluatie als een panacee voor *alle* landen definitief moet worden opgegeven; *ten hoogste* kan van een relatief voordeel voor enkele landen sprake zijn, maar meer en meer zal z.i. de overtuiging doordringen, dat „the game must stop because it does not pay any more”.

Erkennde, dat bij de tegenwoordige koersen en

prijsniveaux de Dollar wellicht te laag gewaardeerd is ten opzicht van het Pond; en het Pond op zijn beurt te laag ten opzichte van den Franc, verdedigde Prof. Gregory niettemin de opvatting, dat de eenige weg uit de impasse is om thans eerst, op de basis van deze bestaande koersen, een de-facto-stabilisatie door te voeren. Wachten op de aanpassing van de prijsniveaux; alvorens hiertoe over te gaan, is z.i. in de praktijk onmogelijk, omdat, zonder een voorloopige koersstabilisatie, „there is nothing where price-levels can adapt themselves to”. Voor het geval men intusschen, na zulk een voorloopige stabilisatie, bij het vaststellen van den koers achteraf mocht blijken te hebben misgerekend, zou — aldus Prof. Gregory — een nadere wijziging van de gekozen pariteiten, alvorens tot stabilisatie „de jure” wordt overgegaan, in principe mogelijk moeten blijven; dit laatste echter *niet* door een eenzijdig besluit van een of meer afzonderlijke landen, maar alleen in onderling overleg tusschen alle betrokken partijen.

Het valt niet te ontkennen, dat in dit laatste deel van spr.'s betoog een zekere zwakheid schuilt, en het is dan ook begrijpelijk, dat bij het (overigens niet zeer uitvoerige) debat, dat zich naar aanleiding van Prof. Gregory's uiteenzetting ontwikkelde, vooral dit punt aan eenige critiek bloot stond. Speciaal een van de landgenooten van den inleider, Sir *John Sandeman Allen*, legde er den nadruk op, dat, indien eenmaal gestabiliseerd wordt, ook geen verdere onzekerheid mag overblijven. Overigens bleek ook deze spreker in beginsel voorstander van een zoo spoedig mogelijk terugkeer naar den gouden standaard, doch — in tegenstelling tot Prof. Gregory — bestreed hij, dat de schuld van den bestaanden toestand grotendeels op Engeland zou vallen.

Behalve deze beide Engelsche sprekers namen ook gedelegeerden van de Amerikaansche, Fransche en Duitsche Nationale Comités aan de discussie over het monetaire vraagstuk deel. De belangrijkste bijdrage tot dit debat leverde het Duitsche lid van het Hoofdbestuur, Dr. *O. C. Fischer*, die er sterk den nadruk op legde, dat stabilisatie slechts een onderdeel kan zijn van een algemeene economische politiek, en op den duur niet kan worden doorgevoerd zonder een herstel van de „Freizügigkeit” van goederen, kapitaal en arbeid; waarop Prof. Gregory repliceerde met de bekende stelling, dat juist de stabilisatie de allereerste voorwaarde is om deze bewegingsvrijheid ook maar eenigszins te kunnen herstellen. Voor het overige legde ook de Duitsche spreker — merkwaardig genoeg wanneer men aan de diverse soorten „Sperrmarken” denkt! — sterk den nadruk op de onwenschelijkheid van een politiek, die de valuta-depreciatie tot een economisch strijdmiddel maakt, terwijl hij incidenteel nog wees op de vermindering van de koopkracht, die belangrijke afnemers van Europeesche producten, zooals de Zuid-Amerikaansche Staten, hebben ondergaan tengevolge van de depreciatie van het Pond.

In aansluiting bij dit monetaire debat vond een discussie plaats over het vraagstuk van de clearingverdragen. Inleider hiervoor was de heer *E. Fougère* (Frankrijk), auteur van een rapport over dit vraagstuk, dat de Internationale Kamer van Koophandel binnenkort op verzoek van den Volkenbond, aan dezen zal uitbrengen.

Zonder het beginsel van de clearingen (gegeven het feit, dat er nu eenmaal *eenzijdige* belemmeringen van het betalingsverkeer bestaan) geheel en al te verwerpen, legde de heer Fougère niettemin allen nadruk op de gevaren, waartoe dit systeem kan leiden, vooral dan, wanneer zelfs de saldi („Spitzen”) van de clearingrekeningen niet meer op de normale wijze in den vorm van deviezen kunnen worden verrekend. Immers in dat geval leidt de clearing onvermijdelijk tot een steeds verder gaand „bilateralisme” in het goederenverkeer: d.w.z. een streven om de importen en exporten *tusschen iedere twee landen op zichzelf*

genomen zooveel mogelijk met elkander in evenwicht te brengen. Terecht merkte de heer Fougère op, dat, zoolang slechts een normale verrekening van deze *saldi* in deviezen mogelijk blijft, de clearing op zichzelf nog niet het effect behoeft te hebben om aldus elken driehoeks- resp. veelhoekshandel a priori onmogelijk te maken. Op denzelfden grond bepleitte spr. voorts nadrukkelijk — zij het met volledige erkenning van de groote technische moeilijkheden, die hieraan verbonden zijn, en van de geringe tot dusver in dit opzicht bereikte praktische resultaten — de wenschelijkheid om het zoeken naar eventueele mogelijkheden voor een *plurilaterale* vereffening der clearing-saldi vooral niet uit het oog te verliezen.

Uit het verdere debat over dit onderwerp valt in het bijzonder te vermelden een kort speechje van den voorzitter van het Deutsche Nationale Comité der Kamer, den heer A. Frowein, die zich in zeer ongunstigen zin over het clearing-stelsel uitsprak, hetwelk z.i., meer dan eenige andere maatregel van de laatste jaren, „dem Welthandel einen schweren Schlag versetzt hat”.

Een ander belangrijk onderwerp, waarmede de Conseil zich heeft bezig gehouden, betrof de internationale productieregelingen en ondernemersovereenkomsten („Ententes Industrielles”). Hoewel de tekst van de resolutie, die hieromtrent aan het Congres te Parijs zal worden voorgelegd, te Londen nog niet definitief is vastgesteld, heeft de discussie hieromtrent toch wel duidelijk doen uitkomen, dat er thans ook in de I.K.v.K. een overwegende strooming bestaat ten gunste van zekere „planwirtschaftliche” maatregelen, althans voor zoover het initiatief hier toe door de ondernemers zelf wordt genomen. Ook het beginsel der verbindendverklaring wordt door de Kamer in meerderheid aanvaard, mits alle pogingen om tot een vrijwillig accoord met de „outsiders” te geraken, hebben gefaald. Daarentegen blijft een groote meerderheid in de I.K.v.K. een vengende *rechtstreeksche* overheidsbemoeiing met het bedrijfsleven afwijzen.

Over de scheepvaartcrisis werd in de Hoofdbestuursvergadering het woord gevoerd door den Voorzitter van de International Shipping Conference, den heer L. C. Harris (Engeland), die eenige mededeelingen deed omtrent de jongste internationale onderhandelings ter beperking van het teveel aan scheepsruimte, en de verwachting uitsprak, dat de volgende phase van deze besprekingen nog vóór het a.s. Congres der Kamer tot belangrijke concrete resultaten zal kunnen leiden.

Nog verschillende andere verkeersvraagstukken, grootendeels van meer technischen aard¹⁾, kwamen achtereenvolgens ter sprake, zoowel met betrekking tot het verkeer te land (belastingen op het motorverkeer, „autostrada's”, uniformering van verkeers-tellingen), als tot het luchtvervoer en de internationale telegrafie. De ontwerp-resoluties, welke omtrent verschillende dezer onderwerpen door de desbetreffende technische commissies der I.K.v.K. waren vastgesteld, werden zonder veel discussie door het Hoofdbestuur overgenomen, evenals die inzake dubbele belasting, rechtspositie van in het buitenland werkende vennootschappen, spoedige ratificatie van de jongste herziening van het Unie-verdrag inzake den Industrieelen Eigendom²⁾, en universeele invoering van het Metrieke Stelsel van maten en gewichten. Al deze resoluties zullen aan het Congres te Parijs ter definitieve goedkeuring worden voorgelegd en te zijner tijd in extenso worden gepubliceerd.

Een tweede ontwerp-resolutie op het gebied van den industrieelen eigendom, waarin de wenschelijkheid werd uitgesproken om aan de fabrikanten van

¹⁾ Een principieele discussie over het probleem: „Spoorweg versus Auto” zal op het Congres zelf plaats vinden.

²⁾ Aangenomen op de regeeringsconferentie te Londen in het voorjaar van 1934.

gramofoonplaten een wettelijke bescherming te verleenen tegen uitzending door radio-omroepstations, en c.q. tegen andere vormen van commercieele exploitatie van hun fabrikaat door derden, werd voorlopig aangehouden, teneinde de nationale comités der Kamer in de gelegenheid te stellen, zich nader omtrent dit punt uit te spreken. Ook dit onderwerp komt eventueel op het congres te Parijs opnieuw aan de orde.

Voorts werd door het Hoofdbestuur goedgekeurd het reglement voor het in October 1934 bij den zetel der Internationale Kamer opgerichte Internationale Bureau voor Effectenbeurzen.

Tenslotte valt nog te vermelden, dat aan de lunch, waaraan de leden van het Hoofdbestuur zich met enkele genoodigden vereenigden, door den bekenden publicist Sir Norman Angell een vlotte en geestige tafelrede werd gehouden met als thema: „De politieke voorwaarden voor een herstel van het internationale vertrouwen”, waarbij spr. vooral aandrang op een spoedige en afdoende liquideering van het vraagstuk der oorlogsschulden aan de Vereenigde Staten.

J. G. KOOPMANS.

NEDERLAND EN JAVASUIKER.

De beraadslagingen in de Tweede Kamer in verband met de Indische Begroting en het Landbouwcrisisfonds zijn beëindigd. Afgevaardigden van verschillende partijen — de heeren Rutgers, Van Kempen en Kupers — hebben eene lans gebroken voor de Javasuiker, doch de antwoorden van de Minister-tafel hebben bitter teleurgesteld.

Minister Colijn heeft weliswaar medegedeeld, dat thans eene commissie benoemd zal worden om het vraagstuk van de mogelijke verwerking van suikerbieten tot veevoeder en alcohol in behandeling te nemen, doch na de verklaring van den Minister in Mei en in Juni verleden jaar in resp. de Tweede en de Eerste Kamer over hetzelfde onderwerp, nl. dat er een onderzoek gaande was betreffende de verwerking van bieten tot een ander product dan suiker en dat overwogen werd de instelling van eene commissie hiervoor, had men thans wel eene mededeeling van de Regeering mogen verwachten over de resultaten van dit onderzoek. In het belang van de zwaar beproefde Javasuikerindustrie is het te hopen, dat de thans benoemde commissie vooral *vlug* werk zal verrichten.

Veel teleurstellender nog zijn de woorden van Minister Steenberghe, waarmede deze bewindsman het debat over dit onderwerp op 12 Maart gesloten heeft. Minister Steenberghe zeide:

„De geachte afgevaardigde de heer Van Kempen heeft een lans gebroken voor de Indische suiker en gevraagd, of ik dit probleem nog eens wil bezien. Ik wil hier wel verklaren, en de geachte afgevaardigde heeft daarop ook niet aangedrongen, dat ik niet bereid ben op het oogenblik deze quaestie in dien zin te bezien, dat ik de bietenproductie en de bietenverwerking hier te lande verder zou gaan reduceeren dan nu reeds het geval is. Bij alle waardeering en groote belangstelling, die ik heb voor onze overzeesche gebieden, en het groote belang, dat ik inzie van een zeer nauwe samenwerking tusschen de twee gebiedsdeelen, kan ik op dit punt geen concessie doen.”

Dat heeft veel van een dichtslaan van de deur voor alle verdere pogingen om den zwaar gesteunden suikerbietenaanplant in Nederland verminderd te krijgen ten einde ruimte te maken voor den invoer van Javasuiker.

* * *

Toch zal Java zich daardoor niet laten afschrieken telkens en telkens weer te wijzen op de geheel uiteenlopende behandeling, die de suikerproductie in Nederland en de suikerproductie op Java van Regeeringswege geniet. Men vermijdt gaarne van

eene tegenstelling Biet-Riet te spreken, maar zoolang de bietsuiker in Nederland jaarlijks met vele miljoenen gesteund wordt, terwijl voor het behoud van de Javasuikerindustrie geen enkel geldelijk offer gebracht wordt en witte Javasuiker buitendien nog door een hoog invoerrecht van de mededinging voor de Nederlandsche consumptie uitgesloten wordt, is deze tegenstelling en de daaruit voortspruitende wrijving nu eenmaal niet weg te cijferen en daarom is het veel beter het vraagstuk onder dit felle licht te bekijken.

De Minister verklaarde niet bereid te zijn de bietenproductie en de bietenverwerking hier te lande verder te reduceeren *dan nu reeds het geval is*. Maar de tot dusver toegepaste reductie van de gesteunde hoeveelheid bieten bedraagt slechts 10 pCt. van het hoogste gesteunde kwantum n.l. voor oogstjaar 1933/1934 en toen bedroeg de oogst ongeveer 10 pCt. meer dan de consumptie van suiker in Nederland. Door het gesteunde kwantum met 10 pCt. te reduceeren is dus niets anders gebeurd dan dit kwantum in overeenstemming te brengen met de binnenlandsche suikerconsumptie, maar plaats voor den invoer van Javasuiker werd hierdoor niet gemaakt.

Ook ten opzichte van eene opheffing van het op witte Javasuiker drukkende invoerrecht wacht Java nog tevergeefs op Regeeringsmaatregelen. Kostbare tijd gaat aldus verloren, want Java's aanplant voor oogst 1936 moet nu in den grond. Kon daarbij gerekend worden op de levering van een belangrijk kwantum suiker aan Nederland, dan zoude het voor den aanplant vastgestelde areaal dienovereenkomstig uitgebreid kunnen worden en zoude een aantal van de vele op Java thans tot stil liggen gedoemde fabrieken wederom kunnen werken.

* * *

De Minister van Koloniën meent volgens verklaring in de Tweede Kamer op 14 Februari, dat het voor de afzetmogelijkheid van de Javasuiker onverschillig is of de geïmporteerde suiker, die hier verwerkt wordt, uit Java komt of b.v. uit Polen, want dat de hier verwerkte Javasuiker de door haar verdrongen Poolse suiker toch weer op haar weg zou aantreffen en dat dit als middel om den afzet van Javasuiker in het buitenland te vergrooten van geen of zeer geringe beteekenis zoude zijn.

Dat is niet geheel juist. Wanneer Java in de gelegenheid gesteld werd om suiker naar Nederland te exporteeren — hetzij witte suiker door vrijstelling van het invoerrecht of bruine suiker door verleening van preferentie in den een of anderen vorm — dan zoude de daardoor verdrongen buitenlandsche suiker geen concurrentie voor Javasuiker meer beteekenen, omdat Java zijn afzet op de Oostersche markten onverminderd behouden kan, terwijl de andere Europeesche markten voorloopig niet in aanmerking komen voor den afzet van Javasuiker. De uit Nederland verdrongen vreemde suiker zoude dus eene verschuiving van voorraad beteekenen van Java naar andere productielanden, m.a.w. *de afzet van Javasuiker zoude met een evenredig kwantum vergroot worden*.

De hoofdzaak is nu, dat er *vlug* iets voor Javasuiker gedaan wordt en dat het meten met twee maten, waar het de suikerpolitiek der Regeering tegenover Nederland en tegenover Java betreft, verdwijnt. Laat Nederland toch bedenken, dat het de eenige koloniale mogendheid is, die tot dusver niets gedaan heeft voor het verbruik van de eigen koloniale suiker in het moederland — met uitzondering dan van Suriname — en laat het zich in dat opzicht spiegelen aan landen als Engeland, Frankrijk en de Vereenigde Staten.

A. V.

DE STEENKOLENMARKT IN 1934 EN THANS.

I.

Onze medewerker voor steenkolen schrijft ons:
Engeland.

Het jaar 1934 is voor de Engelsche kolenindustrie wel een der merkwaardigste geweest. In de eerste plaats door den paradox van vallende prijzen in een zeer levendige markt. Exportzaken vertoonden in het algemeen weinig verandering ten opzichte van het voorafgaande jaar, noch in kwantum noch in prijs. De binnenlandsche markt daarentegen gaf een opleving te zien, althans kwantitatief, terwijl de prijzen daalden.

Dat de kolenindustrie, ondanks den Coal Mines Act van 1930, niet in staat is geweest meer profijt te trekken uit de algemeene industriële opleving is één van de merkwaardigheden en het is dan ook niet te verwonderen, dat er steeds meer tegen den Coal Mines Act geageerd werd. De Coal Mines Act geeft de kolenindustrie de macht door middel van productiebeperking en minimumprijzen zichzelf aan den algemeenen toestand aan te passen. Terwijl de Act niets doet om het aantal producenten te beperken, geeft hij wel de macht den omvang der productie aan banden te leggen en de prijzen, althans op de binnenlandsche markten, vast te stellen op bases, die uitsluitend aangegeven worden door de prijzen van andere brandstoffen en de financiële draagkracht van de koopers. Dat dit tot moeilijkheden moest leiden heeft de praktijk bewezen, en er kwamen dan ook voorstellen tot wijzigingen, die voornamelijk behelsden: *a.* het separaat houden van de quota voor exportkolen van die voor de binnenlandsche markten en de kustvaart, en: *b.* het voorkomen van concurrentie tusschen de productiedistricten onderling.

Dit was echter geen goede oplossing. Door de lage kustvrachten konden veel „exportkolen” door de exportdistricten op die markten gebracht worden, die normaal voor hun behoeften aangewezen zouden zijn op de binnenlandsche producenten. Dezen verlangden natuurlijk een beperking in het gebruikmaken van deze kustvaart. Aan den anderen kant zagen de exportdistricten dergelijke „exportzaken” ongaarne besnoeid. De regeering hakte den knoop door en kwam in het voorjaar 1934 met een voorstel den Coal Mines Act zoodanig te wijzigen, dat er in het geheel geen productiebeperking meer zou zijn. De exportproducenten voorzagen met recht een alarmeerende prijsdaling van de exportkolen bij doorvoering van een dergelijke politiek, terwijl de binnenlandsche producenten maar al te goed inzagen, dat hun prijzen in de praktijk, allen regeeringsinmengingen ten spijt, zeer spoedig den nadeeligen invloed van de verlaagde exportprijzen zouden ondervinden en mede omhoog moeten gaan. Het gemeenschappelijk belang bracht de twee kampen tot elkaar, waarvan het resultaat was een voorstel de kwantitatieve controle te blijven handhaven, doch in afzonderlijke groepen. Het Parlement nam dit voorstel aan in de plaats van het regeeringsvoorstel en met ingang van 1935 is de Coal Mines Act op die basis in werking getreden, met behoud van minimumprijzen per district.

Intusschen wint de opvatting steeds meer terrein, dat er geen afdoende oplossing van de moeilijkheden gevonden zal worden, zoolang het systeem van verkoop, zooals dat in Engeland toegepast wordt, blijft bestaan. De kolenverkoop is daar n.l. in handen van honderden „salesmen”, die ieder voor zich hun individuele belangetjes najagen. Er gaan dan ook meer en meer stemmen op om te geraken tot gecentraliseerde verkoopsorganisaties per district, dit in navolging van andere kolenproducerende landen. North Staffordshire komt de eer toe van baanbreker op dit punt, terwijl de Schotsche Lothian districten, West Yorkshire en Lancashire, gedeeltelijk al met succes, stappen in dezelfde richting gedaan hebben. Wat de andere Noordelijke en Noord-Oostelijke districten en ook de Midlands betreft, deze hebben wenken gekre-

gen van de Coal Mines Reorganisation Commission om zoo spoedig mogelijk tot soortgelijke regelingen te komen.

Export- en bunkerzaken zijn vrijwel op het peil van 1933 gebleven. In aanmerking genomen, dat de levering van bunkerolie in 1934 circa 66 pCt. groter is geweest dan in 1933, is het nog een verheugend teekenen, dat de levering van bunkerolen zich heeft kunnen handhaven, zelfs nog een weinig is vooruitgegaan. De export, exclusief bunkers, gaf met 39,66 miljoen ton een verbetering van ruim $\frac{1}{4}$ miljoen ton te zien. Dit is slechts een geringe vermeerdering, en de Engelsche handelsverdragen zijn er dan ook alle op gericht den export van kolen te bevorderen. Verdragen werden gesloten met Duitschland, Denemarken, Noorwegen, Zweden, IJsland, Finland, Argentinië, Letland, Estland, Lithauen en Frankrijk, terwijl met Italië en Hongarije onderhandelingen aangeknoot werden. Dat er in totaal slechts een uitvoervermeerdering van ruim $\frac{1}{4}$ miljoen ton te constateeren viel, bewijst niet zoozeer het overbodige van wat velen „dien rompslomp” van handelsverdragen noemen, als wel de harde noodzakelijkheid van het sluiten van verdragen om in den tegenwoordigen tijd met zijn regeeringsinmengingen, restricties, contingentteeringen, invoervergunningen en verdere belemmeringen, den export te kunnen handhaven. De exportvermeerdering naar die landen, waarmede verdragen bestonden, bedroeg 1.873.000 ton, welke echter gedeeltelijk teniet gedaan werd door achteruitgang op de vrije markten. Frankrijk verlaagde de quota van Engelsche kolen in 1934, terwijl het gedurende de maanden Augustus, September en October een verdere verlaging invoerde tengevolge van een geschil over den prijs van mijnhout, dat Frankrijk aan Zuid-Wales mag leveren in ruil voor kolen. In Finland nemen Engelsche kolen en cokes wel een zeer bevoorrechte plaats in, daar de invoer hiervan vrij is, terwijl voor den invoer uit andere landen vergunningen noodig zijn.

In September dreigde een staking in Zuid-Wales over een loonkwestie, en ofschoon slechts op het laatste nippertje, kon de staking vermeden worden door een 2 pCt. loonsverhoging en speciale minimumloonen voor het mindere werk. Dit is echter een tijdelijke regeling en een herziening zal in de naaste toekomst plaats moeten hebben. Intusschen heeft de dreigende staking niet nagelaten haar invloed op de exportcijfers te doen gelden, want met de kans, dat gedane bestellingen niet uitgevoerd zouden kunnen worden, kochten vele buitenlandsche afnemers elders waar geen stakingen dreigden.

Het einde van 1934 bracht een Engelsch-Poolsche overeenkomst, die exportquota en prijzen zal regelen op een wijze, waarbij Engeland naar schatting 1 miljoen ton meer zal uitvoeren en een prijsverbetering van 6 d. à 1/6 per ton zal behalen.

Het binnenlandsch verbruik toonde een opleving van 13 $\frac{1}{2}$ miljoen ton en bereikte daarmee een cijfer van 161,7 miljoen ton.

De productiekosten geven over 1934 weer een bevredigend beeld, en zijn lager geworden vergeleken bij het voorafgaande jaar. Uit een vergelijking met 1929 blijkt, dat er in 1934 50 pCt. meer kolen machinaal gedolven werden, en dat de machinale tractie verdubbeld is. De grootste bezuinigingen werden echter bereikt door het concentreren van het werk onder den grond over kleinere oppervlakten en het afschaffen van het dubbele ploegenstelsel. Er werd gedurende 241 dagen gewerkt, wat sinds 1930 het grootste aantal is.

Een beeld van de ontwikkeling van de Engelsche kolenindustrie geven de volgende cijfers van de totale productie in miljoenen tonnen:

1913	287,4	1932	208,7
1929	257,8	1933	207,1
1930	243,8	1934	220,9
1931	219,4		

Duitschland.

Westfalen heeft ook in het afgelopen jaar den concurrentiestrijd op de internationale markten krachtig voortgezet. De door de mijnen aan het Syndicaat betaalde „Umlage” bedroeg Rm. 4,— in December 1934 tegen Rm. 4,34 in Januari 1934, vergeleken met Rm. 3,99 in December 1933 en Rm. 3,79 in Januari 1933.

De totale uitvoer van Duitschland is met 4 miljoen ton toegenomen, terwijl de invoer slechts met 700.000 ton toenam, zoodat het uitvoeroverschot van 19,3 miljoen ton per eind December 1933 tot 22,4 miljoen ton per eind December 1934 gestegen is. Tengevolge van de waardevermindering van het Pond Sterling, in welke munt een groot gedeelte van de exportzaken gedaan wordt, is het waarde-overschot van Rm. 229,3 miljoen gedaald tot Rm. 217,3 miljoen.

	Uitvoer				Invoer			
	in mil. ton		in mil. R.M.		in mil. ton		in mil. R.M.	
	'33	'34	'33	'34	'33	'34	'33	'34
Steenkolen	18,44	21,94	208,7	215,7	4,15	4,86	58,0	66,7
cokes	5,38	6,17	75,8	81,1	0,72	0,77	11,7	12,5
bruinkolen	—	—	—	—	1,58	1,77	15,9	17,0
steenkoolbrik.	0,81	0,72	10,4	8,7	0,08	0,11	1,0	1,4
bruinkoolbrik.	1,30	1,23	22,0	20,6	0,07	0,09	1,0	1,2
	25,93	30,06	316,9	316,1	6,60	7,60	87,6	93,8

Uitgevoerd werd naar Nederland 5,67; Italië en koloniën 4,84; Frankrijk 3,55 en België 3,41 miljoen tonnen. Dit zijn de voornaamste afnemers.

Als invoerlanden vermelden wij (in miljoenen tonnen):

	1933	1934
Groot-Brittannië	2,10	2,54
Frankrijk	0,31	0,34
Saargebied	0,95	1,07
Nederland	0,64	0,70
Tsjecho-Slowakije	0,10	0,14
Polen	0,04	0,06
Diversen	0,01	0,01
	4,15	4,86

De gemiddelde dagelijksche verkoopen van het Rijnsch-Westfaalsch Kolensyndicaat bedroegen:

	naar de onbestreden gebieden		totaal ton
	gebieden ton	gebieden ton	
1932	83.000	80.000	163.000
1933	88.000	84.000	172.000
1934	98.000	100.000	198.000

De kolenproductie in het Ruhrgebied bedroeg in 1934 90,4 miljoen ton tegen 77,8 miljoen ton in 1933, de voorraad van de mijnen aan kolen, cokes en steenkoolbriketten 8,28 miljoen ton per 31 December, waarbij echter nog gerekend moeten worden de Syndicaat's voorraden van 870.000 ton. Het aantal mijnwerkers was per 31 December 1934 229.475 tegen 217.365 per eind December 1933. Alles wijst dus op een opleving, waarvan ook de volgende tabel, die van de totale productie over geheel Duitschland, getuigt:

	1933	1934
	miljoenen tonnen	
steenkolen	109,92	125,01
bruinkolen	126,80	137,26
cokes	20,71	24,22
steenkoolbriketten	4,53	4,82
bruinkoolbriketten	30,15	31,24
	292,11	322,73

Een zeer belangrijke vooruitgang, die, in aanmerking genomen den percentsgewijze minder toegenomen uitvoer, duidt op een groter binnenlandsch verbruik, dat toe te schrijven is aan de opleving in de industrie, vooral ijzer en staal, en aan woningbouw en rijkswegenaanleg.

Ook in Duitschland wordt het belang van ruilverdragen ingezien. Deze werden gesloten met Brazilië: kolen tegen koffie, met Griekenland: kolen tegen

tabak, krenten en rozijnen, met Oostenrijk: kolen tegen Stiermarksche appels. Met Egypte is men bezig een ruilverdrag voor kolen tegen katoen te sluiten.

De hydreeing van kolen krijgt in steeds groter mate de haar ten volle toekomstige belangstelling. Pogingen om op economische wijze olie en in het algemeen vloeibare brandstoffen uit vaste te halen, bevorderen de kolenindustrie, geven meer mijnwerkers arbeid, terwijl de te stichten fabrieken voor de destillatie ook werk verschaffen. Als buitengewoon belangrijke factor geldt natuurlijk het onafhankelijk maken van de Europeesche landen van de overzeesche olieproducerende centra. Men is nu zelfs al zo ver, dat er benzine uit bruinkolen gemaakt kan worden, waartoe men eind October de Braunkohlen-Benzin A.G. opgericht heeft met een kapitaal van 200 miljoen Mark.

Polen.

Hoewel kwantitatief wel iets beter dan 1933, kan 1934 voor de Poolsche kolenindustrie over het algemeen niet gunstiger genoemd worden dan het voorgaande jaar. Het binnenlandsch kolenverbruik wordt in Polen per hoofd op 5½ maal minder geschat dan in Engeland of België. Terwijl in 1933 de binnenlandsche prijzen met 17,6 pCt. daalden, nam het verbruik tot het winterseizoen 1934 slechts met 3 pCt. toe, waaraan een loonsverlaging van 6 tot 9 pCt. en het ontslag van 5000 mijnwerkers in 1933 zeker niet vreemd is. Tien jaar geleden vonden in Polen nog 213.000 mijnwerkers arbeid, welk aantal per eind December 1934 tot slechts 70.000 was teruggegaan. Een verdere prijsverlaging werd door de regering noodzakelijk geacht en eind October kwam dan ook een nieuwe prijsregeling tot stand, waarbij de stukkolen met 12 pCt., huisbrandkolen met 15 pCt. en fijnkolen met 3 pCt. verlaagd werden. Bovendien werden de naar Oostelijk Polen te leveren kolen met een verdere 10 pCt. verlaagd. De Staatsspoorwegen verlaagden hun tarieven met 7 tot 26,3 pCt. voor grove kolen, met 3 tot 14,4 pCt. voor fijnkolen en met 5 pCt. voor cokes.

De productiecijfers zijn:

1934	23,8	miljoen ton
1933	26,9	" "
1932	23,4	" "

Rationalisering bracht de dagelijksche productie van den Poolschen mijnwerker van 1930 tot 1934 van 1253 op 1819 kilo, zijn dagloon daarentegen daalde van 9,98 Zloty met 30 pCt. tot 7,14 Zloty. Het arbeidsloon per ton daalde van 9,28 Zloty tot 4,43 Zloty en het aandeel hiervan in de totale productie, kosten met 51 pCt. De productie steeg in 1934 met 8 pCt., het aantal mijnwerkers daalde met 7 pCt. Een vergelijking met andere landen toont aan, dat het loon bij de productie in Engeland 50 pCt., in Duitsland 27 pCt. en in Polen slechts 18 pCt. van de totale productiekosten uitmaakt.

Polen hield het afgelopen jaar nog steeds vast aan de idee, dat er coûte que coûte geëxporteerd moet worden. De uitvoer bedroeg in 1934 10,4 miljoen ton, tegenover 9,7 miljoen in 1933, een stijging van rond 700.000 ton, of 7,3 pCt. De behoefte van de exportmogelijkheden op de Scandinavische markten, de voor Polen geografisch meest gunstig gelegen afzetgebieden, noodzaakte de exporteurs naar andere gebieden om te zien. Nederland scheen een vruchtbaar terrein, totdat de contingentteering van den steenkoleninvoer in Nederland, op basis van den 1933-invoer, die uit Polen slechts gering was, aan deze hoop een einde maakte. Naarmate naar verder afgelegen afzetgebieden gezocht moest worden, waarbij de verhoogde zeevracht een belangrijke rol ging spelen, moesten de fob. Gdynia-prijzen wel verlaagd worden, en zoo zien wij de prijzen van prima stukkolen van 13/6 in Januari 1933 tot 12/- in Januari 1934 en 10/6

in December 1934 dalen. Of het economisch verantwoord is wordt niet gevraagd: Polen moet exporteerden, waarbij alle verdere overwegingen in het niet verzinken. Frankrijk is een flinke afnemer van Poolsche kolen geworden, zooals ook Italië, waar 1,6 miljoen ton Poolsche kolen over een periode van 4 jaar geleverd moeten worden in ruil voor twee passagierschepen, die Italië voor Polen mag bouwen. De Middellandsche Zee bunkerhavens zijn ook geregelde afnemers van Poolsche kolen, en ook Griekenland. In dit land, dat geografisch het gunstigst ligt voor Russische en Turksche kolen, wordt een vinnigen strijd gestreden tusschen Engeland, Duitsland, Polen, Turkije en Rusland, waarbij zich vorig jaar ook nog Nederland kwam voegen.

De Iersche Vrijstaat bleef een groot gedeelte van zijn kolen uit Polen betrekken, doch sinds Januari 1935 is daar een geheel invoerverbod van andere dan Engelsche kolen.

Einde 1934 werd een overeenkomst tusschen Polen en Engeland gesloten om tot een kwantitatieve marktverdeling en een prijsverbetering te komen. Wat de resultaten van deze overeenkomst zullen zijn zal de toekomst leeren. Het zal voor Polen noodzaak blijven afzetgebieden te vinden, evengoed als voor Engeland, en uiteraard zullen deze landen elkaar dikwijls moeten beconcurreren. Indien het mogelijk ware een algemeene internationale overeenkomst tusschen de verschillende kolenproducerende landen te sluiten, zou de zaak er veel beter voorstaan. Intusschen kwam nog als welkom bericht voor den Poolschen export het in Januari 1935 te Warschau gesloten accoord tusschen Noorwegen en Polen, waarbij Noorwegen zich verplichtte tegenover verlaging van Poolsche invoerrechten op Noorsche producten, o.a. haring, jaarlijks 200.000 ton kolen van Polen te betrekken.

Frankrijk.

Het kolenverbruik in Frankrijk daalde in 1934 met 800.000 ton en bedroeg 71,8 miljoen ton. Vooral de laatste maanden van het jaar nam het verbruik af. Het ook in Frankrijk, evenals in alle andere landen gevoelde streven de eigen productie te vergrooten werd met succes bekroond; de productie steeg met circa 750.000 ton tot 48,7 miljoen ton. Vanzelfsprekend, gezien het verminderde verbruik, vertoont ook het importcijfer een teruggang, en wel van 1,3 miljoen ton tot 20,5 miljoen ton totalen invoer. Dit is toch altijd nog een contingent van 68,5 pCt. gerekend naar de basisperiode 1928-'30. De groote concurrentie tusschen de invoerende landen, Engeland, Duitsland, België, Nederland en Polen deed de gemiddelde prijs per ingevoerde ton dalen van Frs. 104,— in 1933 tot Frs. 100,— in 1934 (Frs. 144,50 in 1930!). Deze prijsdaling liet niet na haar invloed te doen gelden op de Fransche kolen en per 1 April 1934 werden de huisbrandkolen met 10 à 11 pCt. verlaagd. Het aantal mijnwerkers daalde van 244.000 tot 230.000. Het grootste deel van de ontslagenen waren vreemdelingen. Aan de arbeidsloozen werd in 1934 niet getornd.

De export heeft zich in het afgelopen jaar een weinig verbeterd, nl. van 2,87 in 1933 tot 2,92 miljoen ton (3,04 in 1932). De afnemers waren:

Duitsland	1,30	miljoen ton
België en Luxemburg ..	0,45	" "
Zwitserland	0,77	" "
Italië	0,31	" "
andere landen	0,09	" "
	<u>2,92</u>	miljoen ton

België.

Het kolenverbruik in 1934 bedroeg 25,6 miljoen ton, of 1,1 miljoen ton meer dan in 1933. De productie steeg eveneens met 1,1 miljoen ton tot 26,4 miljoen ton. De voorraden liepen iets terug en wel van 3,8 tot 3,6 miljoen ton per eind December 1934.

Het aantal mijnwerkers liep terug van 134.400 in 1933 tot 122.356 per eind 1934 door ontslagen, vooral van buitenlandsche mijnwerkers. Tengevolge van rationaliseering werd de gemiddelde dagelijkse productie per man opgevoerd van 660 tot 760 kilo (vergelijk Polen). Dat de vermindering van de arbeidskrachten haar oorzaak vindt in de rationaliseering van de bedrijven en niet in overmatigen invoer bewijzen de invoercijfers, die in 1934 een invoer van 4,5 miljoen ton aantoonen, d.i. tegenover 1933 een teruggang van 738.000 ton.

In October 1934 begonnen de onderhandelingen, die zouden leiden tot opheffing van het bestaande Comptoir de Charbons Industriels en oprichting van het Office National des Charbons, begin Januari 1935. Dit Office omvat alle producenten en heeft tot taak de toewijzing van de productie per mijn, het vaststellen van de verkoopprijzen, en het onder de leden verdeelen van de leveranties aan de groote kolenvruchtverbruikers. Voor den invoer treedt het office slechts adviseerend op. (Slot volgt.)

ROTTERDAM'S BALANS OVER 1934.

Rotterdam's haven verdedigend versaagt Vermey niet. Zijn voortreffelijke algemeen oriënteerende artikelen in dit weekblad vormen een welkome grondslag voor een nadere beschouwing over de uitkomsten van 1934 aan de hand van het kortelings verschenen jaarverslag van de Kamer van Koophandel en Fabrieken voor die stad, alsmede van haar statistiek over dit jaar.

In de eerste plaats geldt dan de belangstelling de graan-aanvoeren, waarover dezer dagen ook is gedebatteerd in 's lands vergaderzalen. Minister Steenberghe heeft zich in de Eerste Kamer de moeite getroost tot 1928 en 1929 terug te gaan om aan te tonen, dat de achteruitgang der invoeren over onze haven niet catastrophaal is (Hand. 1e K., bl. 480). Het is altijd gevaarlijk om een bewijs te willen leveren door enkele jaren en bepaalde onderdelen van een ontwikkeling uit het verband te lichten. Ik geef daarom allereerst een overzicht van de werkzaamheid der drijvende graanelevatoren, omvattende praktisch het gehele graanvervoer in de Rotterdamse haven, sedert 1928. Verwerkt zijn in:

1928	4.449.842 ton	1932	4.546.852 ton
1929	3.690.379 "	1933	3.709.349 "
1930	4.453.160 "	1934	3.269.837 "
1931	4.601.478 "			

Als wij afzien van het voor de graanhandel onzekerere en verwarde jaar 1929, valt tot en met 1932 een opmerkelijke standvastigheid in de aanvoeren op te merken: de zeereederij, het havenbedrijf, de expeditie, het creditwezen en de handel in al hun geleidingen waren gestabiliseerd op 4,5 miljoen tons graanoverlading door elevatoren en toen éénmaal, in 1929, 20 pCt. daarvan afging, was dat jaar uitzonderlijk slecht. Door andere meevallers haalde intussen de haven in datzelfde jaar het zeer hoge, slechts in 1927 overtroffen, totaalcijfer van 38,5 miljoen tons zeevervoer. Men kon toen dus een stootje lijden. In 1933 beleefden wij echter in een algemeen slechte tijd een terugval tot hetzelfde lage peil, welke achteruitgang in 1934 in bijna hetzelfde tempo is voortgezet en in 1935 nog doorgaat, naar de indrukken van het bedrijf zelfs in versnelde mate voortgang neemt. Analyseren wij thans de cijfers uit 1932, 1933 en 1934¹⁾.

	Invoer			Ten doorvoer inkomend		
	(in tons van 1000 kg)					
	1932	1933	1934	1932	1933	1934
Tarwe	670.000	633.000	423.000	862.000	887.000	882.000
Mais	1.223.000	913.000	727.000	219.000	140.000	131.000
Rogge	171.000	143.000	125.000	359.000	288.000	329.000
Gerst	337.000	415.000	286.000	139.000	92.000	89.000
Haver	103.000	78.000	35.000	99.000	48.000	78.000

¹⁾ In de hierna volgende cijfers is zoowel voor 1933 als voor 1934 Pernis bij Rotterdam inbegrepen.

Deze cijfers geven wellicht de indruk, dat het althans met de doorvoer nog niet zoo slecht is gegaan. Dit zou echter een onjuiste conclusie zijn, omdat, hetgeen uit de enkele vervoercijfers natuurlijk niet kan blijken, de in Nederland gevestigde handelshuizen, voor wie vroeger de graanhandel op West-Duitsland één der belangrijkste pijlers van hun bedrijven was, de laatste jaren goeddeels zijn uitgeschakeld. Het doorgevoerde graan is voor het grootste gedeelte Duits, Oost-Elbisch graan, dat buiten bemoeienis van de Nederlandse handel over zee en langs de Rijn naar West-Duitsland wordt vervoerd en waaraan hier dus betrekkelijk weinig te doen en te verdienen valt. Enkele jaren geleden vormde dit Duitse graan een vrij onbeduidend deel van de doorvoeren over onze haven. Veelzeggend is, dat het trans-atlantische product maïs, vanouds een zéér belangrijk artikel voor onze handel, thans naar verhouding voor doorvoer het slechtste figuur slaat.

Onder deze omstandigheden moet de graanhandel te Rotterdam des te meer waarde hechten aan het behoud van die tweede belangrijke pijler, de afzet op de binnenlandse markt. Ongelukkigerwijs wordt nu juist de nationale basis van onze handel ernstig bedreigd door inkrimping van de invoeren. Die van tarwe is van 1932 op 1934 gedaald met ongeveer 35 pCt., van maïs met 40 pCt., van rogge met 25 pCt., van gerst met 15 pCt., van haver met 65 pCt. Deze inzinking valt samen met en werkt in de hand het verval van de internationale markt, slechts gemaskeerd door het levendige Duits-Duitse zee-Rijnvervoer van graan. Daarom is de toestand van de Rotterdamse graanhandel catastrophaal en bevinden wij ons te midden van deconfitures en liquidaties. Moge verschuiving van onze bodembedrijven naar graanbouw ten dele onvermijdelijk zijn, onze regering beperke deze omzetting dan ook tot dat onvermijdelijke.

Vervolgens onze fruitmarkt, tweede drijfkurk van het internationale marktwezen:

	Invoer		Doorvoer	
	(in tons van 1000 kg.)			
	Zuid-vruchten	Andere vruchten	Zuid-vruchten	Andere vruchten
1930	108.000	32.000	117.000	37.000
1931	107.000	41.000	117.000	58.000
1932	100.000	35.000	103.000	29.000
1933	92.000	28.000	97.000	27.000
1934	74.000	26.000	101.000	26.000

Men ziet hieruit, dat de doorvoer lijdt onder de slechte toestand in Duitsland en het lopende seizoen zal deze gang van zaken wel niet doen verbeteren. Voor de invoeren werd de toestand ten aanzien van dit uiteraard wisselvallige artikel naar mijn gevoelen recht ernstig in het jaar 1933, toen de crisisheffingen werden ingevoerd. Ook hier wankelt de onderbouw voor een internationale markt, gelijk vergelijkig met het concurrerende Antwerpen uitwijst:

		Rotterdam	Antwerpen
Aanvoer van Spaanse sinaasap.	(1932/23)	1.195.000 kisten	1.077.000 kisten
	(1933/34)	613.000 "	889.000 "
Aanvoer van Amerik. appels	(1932/33)	1.730.000 "	580.000 "
	(1933/34)	1.915.000 "	1.450.000 "

¹⁾ Eén vat op drie kisten omgerekend.

Voor geconserveerd fruit en voor groente is de toestand even treurig. Gelukkig blijkt meer en meer, dat minister Steenberghe aan de nood tegemoet wil komen door (seizoen-) verlagingen van de monopoliewinsten. Uit de cijfers blijkt, dat er periculum in mora was en zeker is al het nodige op dit gebied nog lang niet verricht.

De aanvoeren van koffie te Rotterdam zijn vooral tegen het einde des jaars bedenkelijk gaan afnemen. De jaarcijfers maken nog een vrij goed figuur, doch in het vierde kwartaal daalden de aanvoeren volgens

opgaven van vakzijde van 215.000 balen in 1933 tot 114.000 balen in 1934. Vooral de Braziliaanse koffie gaf aanleiding tot bezorgdheid.

In andere takken van vervoer waren de cijfers in 1934 gunstiger. In de eerste plaats moet worden gedacht aan de zeer grote invoeren van *oliezaden*, en als gevolg van de droogte in Europa en door de verlaagde aanvoer van traan, en, wat ons land betreft, in verband met de contingentering en belasting van vee-koeken. De invoer van veevoeder over de haven is, dan ook gedaald, zoodat tegenover het voordeel weder een nadeel staat. Het zeer onregelmatige verloop dezer invoeren laat nadere analyse in dit bestek niet toe. De *handel* in olie-zaden had een onbevredigend verloop. Aan de glans van dit goud behoeven wij ons dus niet te vergapen.

Op zichzelf verheugend is de toegenomen aanvoer van *stookolie*, *benzine* en *gasolie*, doch ieder weet, dat dit vervoer zeer afzijdig staat van de algemene gang van zaken in de haven en naar verhouding weinig werk verschaft. De veel geringere aanvoeren van het oude Rotterdamse handelsartikel terpentijn, tonen daarnaast een in absolute cijfers kleine achteruitgang, welke echter voor Rotterdam als markt een verdere inzinking van belang betekent.

De aanvoer van *erts* was weder beter. Volgens een van vakzijde verstrekte staat werden in Rotterdam en Vlaardingen aangevoerd 5,5 miljoen tons, hetgeen intussen nog ver af is van de 13,3 miljoen tons in 1929, terwijl Emden in beide jaren onderscheidenlijk 2,5 en 2,3 miljoen tons zag overladen. Nieuwe zaken werden hier trouwens niet veel afgesloten: ook dit jaar werd hoofdzakelijk geleverd op jaren oude contracten. Wij teren dus op het verleden en men vraagt zich af, wat na afloop dier contracten zal geschieden.

De afvoeren van *steenkol* stegen, vooral door de grote leveringen van Duitsland aan Italië. Ook aan deze toeneming kan voor de welvaart van Nederland dus betrekkelijk weinig waarde worden gehecht. Een kleine moeilijkheid van niet-commercieel karakter, een enkele beschermende maatregel en wij derven ook deze doorvoeren.

De aanvoeren van *hout* toonden tenslotte opnieuw enorme en weder hogere cijfers. Voor de handel waren de uitkomsten — mede door de devaluatie in Engeland en Scandinavië — echter desastreus en de aanvoeren waren dan ook uit commercieel oogpunt veel te groot. Ook hier is dus omslag te verwachten.

Ondanks de grotere *verkeerscijfers* — welke trouwens over bijna de gehele wereld vallen op te merken, met uitzondering voor de meeste Franse en verschillende Amerikaanse, Engelse en Australische havens — is de balans over 1934 voor Rotterdam als economisch geheel dus zeer somber. Nu zou ik het mij kunnen begrijpen als deze of gene lezer schrijver dezes zou verdenken van een neiging tot het onnodig opzoeken van schaduwzijden. Aangezien een eenvoudige ontkenning niet zou baten, moet tenslotte worden gewezen op de stand van de volgende welvaarts-meters:

1. het aantal in dienst van de bij de Scheepvaart Vereniging Zuid aangesloten werkgevers in de haven gewerkte taken is verder *gedaald*, vooral in het vierde kwartaal (met 7 pCt.);

2. op de Rotterdamse spaarbanken bedroeg het verschil tussen inlagen en terugbetalingen ongeveer:

1928 + f 1.240.000,—	1932 + f 2.400.000,—
1929 + „ 2.150.000,—	1933 + „ 400.000,—
1930 + „ 5.100.000,—	1934 — „ 1.000.000,—
1931 + „ 80.000,—	

Het slechtst was het tweede kwartaal, de tweede helft des jaars was wat beter, doch na de grote aderlating in de eerste helft toch niet bijzonder bemoedigend;

3. het belastbaar inkomen van Rotterdam was in

1933/34 in vergelijking met 1930/31 gedaald met 35,5 pCt. tegenover in het gehele rijk met 27,5 pCt.

4. het aantal op de arbeidsbeurs ingeschreven werkloze werkzoekenden bedroeg op 31 December:

1928	11.112	1932	46.924
1929	10.073	1933	47.670
1930	19.267	1934	51.289
1931	32.773		

In de geest van deze cijfers moeten alle Rotterdamse statistieken worden geïnterpreteerd door hem; die zich stelt op de bodem van de werkelijkheid. Ook in het belang van de landbouw zelf zij daarom ernstig gewaarschuwd tegen prijsopdriving door te hoge heffingen, welke zou uitgaan boven de wegslinkende koopkracht der stedelijke consumenten. L.

AANTEKENINGEN.

Sterke uitbreiding van de internationale bewapeningsindustrie.

De wereldhandel in vuurwapenen, munitie en ander oorlogstuig is volgens de berekeningen van het „Institut für Konjunkturforschung” te Berlijn in het afgelopen jaar met ongeveer 12 pCt. gestegen, namelijk van 224 miljoen in 1933 tot ruim 251 miljoen R.M. in 1934. In diezelfde periode is de geheele wereldhandel daarentegen met 4 pCt. afgenomen. De vraag naar oorlogsmateriaal was klaarblijkelijk zoo groot, dat zij ondanks alle handelsbelemmeringen nog is toegenomen.

Bij de industrieën voor oorlogsmateriaal blijkt een duidelijke arbeidsverdeling te bestaan: Italië, België, Zweden en Tsjecho-Slowakije hebben in de eerste plaats den uitvoer van vuurwapens en munitie verhoogd. Groot-Brittannië, Frankrijk en de Ver. Staten hebben daarentegen verleden jaar iets minder vuurwapens en munitie dan in 1933 uitgevoerd; deze landen waren echter in staat den uitvoer van modern oorlogsmateriaal — waarvan het luchtwapen als prototype kan gelden — te vermeerderen. Zoo bedraagt b.v. de uitvoer van de Ver. Staten aan vliegtuigen (incl. motoren, onderdeelen en valschermen) thans meer dan het dubbele van 1928, het jaar van de hoogconjunctuur (1928: R.M. 15,4 miljoen; 1934: R.M. 42,1 miljoen).

Wereldhandel in oorlogsmateriaal (in miljoenen R.M.).

	Totaal oorlogsmateriaal		
	1932	1933	1934 *)
Werelduitvoer	238	224	251
waarvan uit:			
Groot-Brittannië	82	79	72
Ver. Staten	38	40	50
Frankrijk	69	47	45
Tsj.-Slowakije	7	14	37
Zweden	14	11	13
Italië	8	13	11
België	10	9	11

*) Voorloopig.

De nieuwe wapens schijnen klaarblijkelijk een voortdurend stijgend aandeel van den geheelen wereldhandel in oorlogsmateriaal uit te maken. In vergelijking met de jaren vóór den oorlog is de uitvoer van vuurwapens en munitie bijna tot de helft gedaald; de uitvoer van vliegtuigen is echter ongeveer verachtvoudigd. In 1928 bedroeg het aandeel van de vliegtuigen volgens de berekeningen van het Institut für Konjunkturforschung nog niet eens een vijfde van den uitvoer van oorlogsmateriaal; gedurende het laatste jaar was hun aandeel reeds ruim een derde.

De bovengebruikte cijfers voor den uitvoer hebben betrekking op de waarde, welke met behulp van gemiddelde koersen uit de afzonderlijke valuta's in Rijksmark werden omgerekend. In verband met de koersschommelingen en de prijsveranderingen is het echter doelmatig naast de waarde-cijfers ook z.g. cijfers van de hoeveelheid te berekenen. Deze toonen aan, hoe de wereldhandel in oorlogsmateriaal naar

de hoeveelheid zich heeft ontwikkeld. Sedert 1932 bestaan er voldoende gegevens om dergelijke cijfers van de hoeveelheid te berekenen.

Wereldhandel in oorlogsmateriaal
naar de hoeveelheid 1933 = 100.

	1932	1933	1934 ¹⁾
Wereld totaal	100	100	120
Groot-Brittannië	115	100	96
Ver. Staten	67	100	127
Frankrijk	108	100	92
Tsj.-Slowakije	78	100	305
Italië	97	100	130
België	102	100	117
Japan ²⁾	27	100	163

¹⁾ Voorloopig. ²⁾ Alleen ontplofbare stoffen.

De internationale handel in oorlogsmateriaal is van 1933 tot 1934 naar de hoeveelheid met een vijfde gestegen. Daarentegen is b.v. de industriële wereldproductie slechts met 9 pCt., de omvang van den geheelen werelduitvoer slechts met 1 pCt. gestegen. De internationale handel in oorlogsmateriaal is dus het afgelopen jaar twintigmaal zoo snel gestegen als het volume van den totalen wereldhandel.

Juist in de laatste jaren hebben de landen, die in hoofdzaak oorlogsmateriaal invoerden, er naar gestreefd, zelf en wel in versneld tempo oorlogsindustrieën op te richten. Een gestadig kleiner gedeelte van de internationale productie van oorlogsmateriaal komt derhalve in den wereldhandel tot uitdrukking.

Deze tendens blijkt zeer duidelijk bij Sovjet-Rusland. Dit land moest in 1928 nog 57 pCt. van de nieuw in dienst genomen vliegtuigen uit het buitenland betrekken. In 1930 was dit percentage reeds tot 31 pCt. gedaald, terwijl Sovjet-Rusland thans in eigen behoefte aan vliegtuigen voorziet.

De internationale handel in oorlogsmateriaal, bovendien statistisch slechts onvoldoende te vatten, is dus telken jare minder geschikt, om als symptoom voor de ontwikkeling van den omzet van de internationale oorlogsindustrie te dienen. De oorlogsindustrieën moeten dus veel meer bloeien dan de internationale wapenhandel vermog aan te toonen. De ontwikkeling van de uitgaven voor bewapening bevestigt dit vermoeden.

De totale uitgaven voor bewapening in de wereld ontwikkelden zich als volgt:

Jaar ¹⁾	R.M. Milliarden	1913 = 100
1913	rd. 10	100
1929	15,0 —17,1	150—171
1930	16,0 —17,2	160—172
1931	16,2 —17,7	162—177
1932	15,9 —17,4	159—174
1933	15,4 —17,1	154—171
1934	20,5 —25,9	205—259
1935 ²⁾	24,0 —31,0	240—310

¹⁾ Boekjaar Juli/Juni omgerekend op kalenderjaar.

²⁾ Op grond van de reeds bekende ramingen.

In het afgelopen jaar is dus in totaal rond een derde meer voor bewapening uitgegeven dan ten tijde van de hoogconjunctuur in 1929. In het lopende jaar zullen de uitgaven zelfs de helft meer bedragen dan in 1929. Men kan zonder overdrijving zeggen, dat de wereld dit jaar driemaal zooveel voor arbeid en kapitaalgebruik voor bewapening zal uitgeven als aan den vooravond van den wereldoorlog.

In Rusland stegen de uitgaven voor bewapening van 1.417 miljoen Roebel in 1933 tot 6.500 miljoen Roebel in 1935. In andere landen zijn de uitgaven over het algemeen minder gestegen dan in Rusland, zoals uit de volgende tabel blijkt:

Uitgaven voor bewapening in belangrijke landen 1933—'35.				
		Kalender-, resp. begrotingsjaar		
Land	Valuta	1933	1934	1935
Gr.-Brittannië	mill. £	107,69	113,71	124,3
Italië	„ Lire	—	4.416	4.564
Turkije	„ Turksche £	40,2	40,7	53,3
Ver. Staten ¹⁾ ..	„ \$	479,7	612,8	792,5
Japan	„ Yen	852	937	1.022

¹⁾ Begrotingsjaar vanaf 1 Juli.

Inzonderheid dienen in dit verband nog te worden vermeld de uitgaven voor bewapening van Frankrijk, welker toeneming eigenlijk niet uit de staatsbegroting blijkt. De op de begroting uitgetrokken cijfers zijn, volgens genoemd Instituut, niet juist, daar steeds additioneële credieten werden aangevraagd buiten de begroting van defensie om. Op de begroting over 1935 wordt Frs. 11,3 milliard vermeld (tegen Frs. 11,8 milliard in 1933), terwijl de oppositie in de Fransche Kamer de uitgaven voor bewapening op rond Frs. 15 milliard becijfert en andere berekeningen zelfs een bedrag van Frs. 17,5 milliard noemen.

Een berekening van de uitgaven voor bewapening vergeleken met het volksinkomen leidt tot het volgende resultaat.

	1913	1933	1934
Duitsland	4,4 pCt.	—	1,8 pCt.
Frankrijk	5,0 „	8,1 pCt. ¹⁾	—
Groot-Brittannië ..	3,1 „	2,9 „	3,0 „
Rusland	4,8 „	—	9,0 „
Japan	7,1 „	7,7 „	8,4 „

¹⁾ 1932.

Ook hieruit blijkt dus, dat een steeds grooter deel van het nationale inkomen in verschillende landen voor bewapeningsdoeleinden wordt uitgegeven.

Maatregelen tegen de monopolievorming van groot-filiaalbedrijven in de Vereenigde Staten.

In onze nummers van 23 en 30 Januari is een overzicht gegeven van de werkzaamheden en de conclusies van de Federal Trade Commission betreffende de groot-filiaalbedrijven in de Ver. Staten. Aan het slot werden de conclusies en aanbevelingen van de Federal Trade Commission inzake wetgeving aangekondigd, welke vergezeld zouden gaan van een bespreking der wettelijke maatregelen, die op grond der bestaande federale statuten zouden kunnen worden genomen. Deze zijn inmiddels gepubliceerd.

De Federal Trade Commission stelt 3 wijzigingen voor in de Clayton-Act en 1 in de Federal Trade Commission Act. Deze beoogen alleen de rechtsbevoegdheid van de commissie ten aanzien van monopolistische en onfaire handelspraktijken, voor zoover het den handel tusschen verschillende staten betreft, uit te breiden. Er wordt bepaald, dat een handelsonderneming niet direct of indirect de geheele onderneming of het geheel of de meerderheid van het stemgerechtigde aandeelenkapitaal of de activa van een andere handelsonderneming, waarmede zij concurreert, mag verwerven. Ook het verkrijgen van een deel van het aandeelenkapitaal of van enkele activa is verboden, indien daarvan het resultaat zou zijn, dat de concurrentie zou verminderen of de handel in eenige streek zou worden beperkt of ook een monopolie in de een of andere handelsbranche zou kunnen worden geschapen.

Zou een onderneming trachten door fusie of anderszins, direct of indirect de geheele onderneming of de meerderheid van het stemgerechtigde aandeelenkapitaal of het geheel of het grootste deel van de activa van 2 of meer handelsondernemingen, die in onderlinge concurrentie zijn, te verwerven, dan zal ook dat onwettig zijn.

Het doel van de voorgestelde wijzigingen van sectie 2 van de Clayton Act is het element van gelijkheid tusschen de koopers te bevorderen en de verkopers ervan te weerhouden hun prijzen onbepaald te discrimineeren. Prijsverschillen zijn alleen gerechtvaardigd tengevolge van werkelijke kostenverschillen. Onder de voorgestelde wijzigingen zullen de berekende prijzen redelijk met kostenverschillen moeten samenhangen en mogen zij niet zoo groot zijn, dat ze een onfaire of onrechtvaardige discriminatie veroorzaken.

Het doel van de voorgestelde wijziging van Sectie 7 van de Clayton Act is o.a. om den gestadigen groei

naar monopolie tegen te gaan. De uitschakeling van concurrentie tusschen ondernemingen, teweeggebracht door den koop van activa, is niet onwettig, tenzij de betrokken ondernemingen den handel in den heelen bedrijfstak bovenmatig beperken. De concurrentie tusschen individueele eenheden moet evenwel blijven bestaan.

De voorgestelde wijziging van sectie 11 geeft de Commissie de macht om een afstaan van fysiek eigendom te bevelen in gevallen, waarin dat eigendom verkregen is door een schending van sectie 1. Waar verkrijging van kapitaal en activa zuivere investeeering ten doel heeft, is het niet onwettig verklaard. Bij vele van deze onderzoeken heeft de commissie ettelijke onfaire methoden van concurrentie en ettelijke bedriegelijke handelingen en praktijken gevonden, die, ofschoon voorkomend in handel tusschen de staten, eerlijke concurrenten in dezen handel werkzaam, ernstig treffen. De jurisdictie over deze handelingen en praktijken van de commissie of van eenig ander lichaam onder sectie 5 is twijfelachtig. De voorgestelde wijziging breidt haar uit. Bovendien is onder de tegenwoordige wet in rechterlijke beslissingen uitgemaakt, dat de commissie haar jurisdictie kan verliezen over een geval van bedriegelijke of onfaire praktijken, indien het zou blijken, dat alle concurrenten in de industrie dezelfde onfaire methode toepassen, hoewel het publiek ook tegen genoemde onfaire en bedriegelijke handelingen bescherming nodig zal hebben. Door de wijziging van deze sectie zal de commissie ook hier kunnen ingrijpen.

Wisselkoersen en prijzen.

In het tijdschrift „Index”, een uitgave van de „Svenska Handelsbanken”, publiceert Prof. J. B. Condliffe een interessant artikel over wisselkoersen en prijzen, waarbij hij een vergelijking maakt tusschen de prijsverhoudingen ten opzichte van de wisselkoersen van Engeland en de Vereenigde Staten eenerzijds, en Engeland en Frankrijk anderzijds.

Het artikel begint met een uiteenzetting van de z.g. koopkrachtpariteitstheorie, welke door Prof. Cassel naar voren is gebracht ter verklaring van den loop van den wisselkoers tusschen twee landen, waarvan een, of beide, den gouden standaard verlaten hebben.

Volgens deze theorie zal de wisselkoers zich bewegen in verhouding van de koopkracht van het geld in beide landen, m.a.w., de wisselkoers is de uitdrukking van de koopkracht van de valuta van het eene land in het andere land. Dus de prijsindex van een bepaalde groep artikelen in een land zal een aan den wisselkoers van het geld van dat land tegengestelde beweging moeten vertoonen. Hiervoor is echter een essentieel vereischte, dat er een betrekkelijke vrijheid bestaat in het internationale handelsverkeer. Waar dit lang niet altijd het geval is, zullen verschillende wrijvingsverschijnselen zich voordoen.

Deze wrijvingsverschijnselen zijn in de laatste jaren door kwantitatieve beperkingen van den invoer (contingenteeringen) meer en meer op den voorgrond getreden en vormen een van de moeilijkste problemen van dezen tijd.

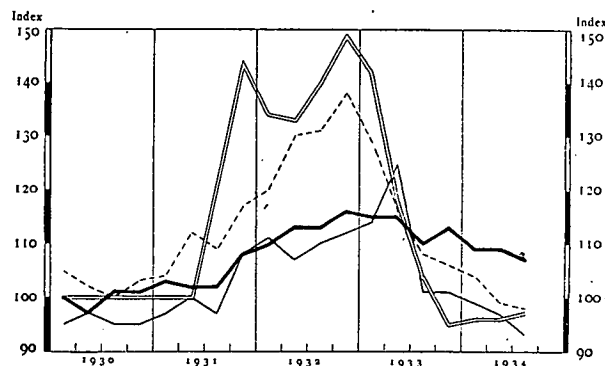
De kwantitatieve beperkingen van den handel en de instabiliteit van de wisselkoersen, waarmede zij verband houden, hebben het fijne mechanisme van internationale handelsvergelijkingen geheel verstoord. De moeilijkheid om de koopkrachtpariteitstheorie te gebruiken ter verklaring van de ingewikkelde verhoudingen op de wereldmarkt blijkt uit de pogingen, om de theoretische koopkrachtpariteiten te meten door vergelijking van de recente bewegingen van de wisselkoersen met de beschikbare indices van prijzen. Prof. Pigou heeft er op gewezen, dat, indien de z.g. koopkrachtpariteitsanalyse wordt gebruikt, om te bewijzen, dat de oorzaak van een monetaire verstoring volledig heeft uitgewerkt, er geen prijsindices ge-

bruikt moeten worden, die op groothandelsprijzen zijn gebaseerd. Dit is natuurlijk niet doorvoerbaar. Doch het is wel mogelijk prijsindices te gebruiken, waar de groothandelsartikelen een geringere rol spelen (bijv. kleinhandelsprijzen).

Prof. Condliffe illustreert de juistheid van dit argument, dat prijzen, zooals die in de kosten van levensonderhoud zijn opgenomen, zich veel moeilijker aanpassen dan prijzen van internationaal verhandelbare goederen, aan de hand van de gegevens over Amerika, Engeland en Frankrijk.

Daarbij beschouwde hij in de eerste plaats den wisselkoers tusschen Engeland en Amerika, waarbij hij de verhouding, zooals die gemiddeld in 1929 was, op 100 stelde.

Verhoudingen van wisselkoersen (omgekeerd) en van prijzen tusschen Engeland en de Vereenigde Staten (1930—1934) (gemiddelde van 1929 = 100).

Wij zien hierbij, dat de koers van den Dollar in Engeland met een sprong stijgt van 100 op 144, ten gevolge van de devaluatie van het Pond, in het najaar van 1931. Na een kortstondige daling tot 132, wordt zelfs bijna 150 bereikt. Vervolgens springt de curve weer naar beneden, wanneer Amerika, in het voorjaar van 1933 ook devalueert, en bereikt zij het punt 95, waarna een langzame stijging naar 100 zich vertoont.

In verband hiermede teekent Condliffe de curves van de verhouding der prijzen in de Vereenigde Staten en Engeland, zooals deze sedert 1929 verliepen, en wel voor wat betreft de groothandelsprijzen, de kosten van levensonderhoud, en de prijzen der internationaal verhandelde goederen.

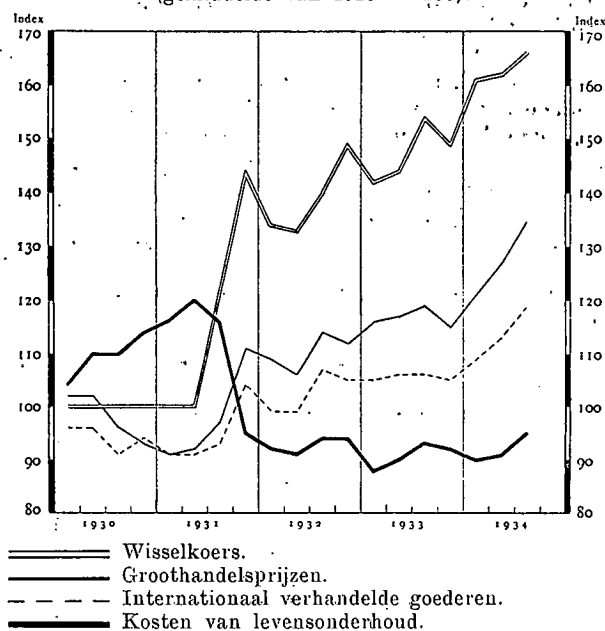
Deze lijnen zouden volgens de koopkrachtpariteitstheorie de curve van den wisselkoers moeten volgen, want ze toonen aan hoe de koopkrachtsverhoudingen van Dollar en Pond zich gewijzigd hebben. Wij zien nu dat dit slechts heel matig het geval is geweest. Het best heeft zich de prijsverhouding van de internationaal verhandelde goederen aangepast, maar niettemin blijft ze nog beduidend van het wisselkoersverloop afwijken.

Bij de devaluatie van Engeland bereikt ze slechts een hoogte van 118, en wanneer de lijn van den wisselkoers bijna 150 bereikt, komt ze niet hooger dan 136. Die afwijkingen zijn nog duidelijker bij de lijn van de groothandelsprijzen, en zijn het grootst bij de curve van de kosten van levensonderhoud.

Het merkwaardige is echter, dat, wanneer Amerika ook devalueert, deze lijnen plotseling weer naar elkaar toekomen, en het evenwicht zich weer voor een groot deel herstelt.

De tweede grafiek toont aan, dat na de depreciatie van het Pond de prijsbewegingen zeer merkwaardig zijn geweest. De kosten van levensonderhoud in Engeland zijn in verhouding tot die in Frankrijk gedaald en de prijzen van grondstoffen en voedingsmiddelen zijn, hoewel alle voor den internationalen handel van belang, minder gevoelig voor de beweging van den wisselkoers geweest, dan de indexcijfers van de groothandelsprijzen. De kwantitatieve beperkingen, aan den agrarischen handel in den weg gelegd, hebben de prijsverhoudingen verstoord. De Engelsche

Verhoudingen van wisselkoersen (omgekeerd) en van prijzen tusschen Engeland en Frankrijk (1930—1934) (gemiddelde van 1929 = 100).

index van deze goederen is in het 1e kwartaal van 1934, vergeleken bij het 3e kwartaal van 1931, bijna niet veranderd, terwijl de Fransche index bijna 13 pCt. viel en de wisselkoers bijna driemaal zooveel daalde.

Doch niet alleen is dit verloop te zien bij deze groepen, maar ook bijv. de rentevoet voor leeningen op langen termijn toont eenzelfde beeld. Uit zijn studie blijkt wel voldoende duidelijk, dat de verstoring van het evenwicht door verschillende wrijvingsverschijnselen, dusdanige vormen aangenomen heeft, dat wij ze niet op den achtergrond kunnen schuiven. De vraag is echter, of de aanpassing die wij zien tusschen Engeland en Amerika, in het voorjaar van 1933, het gevolg is van de devaluatie van den Dollar, of dat ze veroorzaakt wordt door de reflatiepolitiek in de Vereenigde Staten, die er op gericht is, het prijsniveau daar te lande omhoog te brengen. Hierop vestigt Condliffe onze aandacht met een enkel zinnetje, maar hij twijfelt eraan of het economisch evenwicht zich kan herstellen door een dergelijke reflatiepolitiek. Veeleer acht hij het herstel van het evenwicht tusschen prijzen en wisselkoers het gevolg van de devaluatie van den Dollar.

Een herstel kan bereikt worden op verschillende manieren:

1. Door de wisselkoersen stabiel te houden, en tegelijkertijd vrijhandel toe te passen. Het gevolg hiervan is een instabiel binnenlandsch prijsniveau.
2. Door het binnenlandsch prijsniveau te handhaven, door middel van contingententeeringen, met als gevolg instabiele wisselkoersen.

De onder 1. genoemde stabiele wisselkoers kan bereikt worden door een deflatie in de goudlanden, of door een reflatie door de andere landen. Condliffe geeft een beschrijving van deze mogelijkheden, zonder een bepaald standpunt ten opzichte hiervan te kiezen. Uit den toon van het geheel blijkt, dat hij een devaluatie van de goudlanden den besten weg vindt, voornamelijk omdat herstel van het economisch evenwicht door middel van devaluatie minder wrijvingsweerstand zal ondervinden, dan belangrijke prijsverlagingen, welke op politieke moeilijkheden zullen afstuiten.

Hierbij dient opgemerkt te worden, dat hij deze mogelijkheid slechts ziet als een overgangstoestand, om daarna te komen tot herstel van den internationalen gouden standaard, op een lager niveau dan voorheen.

Hij ziet daarbij wel degelijk het gevaar van den overgangstoestand, nl. dat er een depreciatie-wedloop

zal kunnen ontstaan, hetgeen opnieuw tot een verstoring van het evenwicht zou leiden. Dat evenwel, door stabiele wisselkoersen een herstel mogelijk wordt, wil hij aantonen door te wijzen op den handel tusschen de Sterlinglanden onderling, welke wisselkoersen ten opzichte van elkaar hebben, die maanden achter elkaar stabiel zijn geweest.

Hierop is ook gewezen in het jaarlijksche rapport van de „Bank for International Settlements”, terwijl wij hiërbij tevens releveeren de opheffing van het embargo op buitenlandse leeningen in Engeland, binnen het Sterlinggebied. A.

INGEZONDEN STUKKEN.

DE ECONOMISCHÉ BETEKENIS ONZER NATIONALE HAVENS.

De heer Z. W. Dekkers Jr. schrijft ons:

De heer C. Vermey stelt in zijn laatste artikel in uw tijdschrift de vraag, hoe wij het beste onze krachten kunnen coördineeren, en geeft als antwoord daarop aan de Regeering den raad om een praktisch geschoolden functionaris aan te stellen, wien als permanente taak worde opgedragen het contact met het bedrijfsleven te onderhouden.

Het dunkt mij, dat deze schakel reeds is gevormd door de Kamers van Koophandel, en dat een functionaris niet meer en niet beter zal kunnen handelen dan de Kamers reeds doen.

Wanneer ik mij beperk tot het bedrijfsleven in de Rotterdamsche haven, daar ook het artikel van den heer Vermey zich beperkt tot de economische betekenis van onze havens, dan is onze Kamer van Koophandel de georganiseerde instantie, die over de havenbelangen en alles wat daarmede samenhangt, van economische voorlichting kan dienen, en ik betwijfel zeer sterk of de door den heer Vermey gedachte functionaris een beter inzicht in de economische belangen zal kunnen verkrijgen dan de Kamer. Ik geloof veeleer, dat hij op zijn hoogst dubbel werk zal kunnen doen, en dan kunnen wij ons de kosten beter besparen, want welke reden zou er voor de regeering kunnen zijn om aan de meening van den functionaris meer waarde te hechten, dan aan de van ernstige studie getuigende beschouwingen van de Kamer van Koophandel.

Er is bovendien nog een andere omstandigheid, waarop wel dient te worden gewezen om teleurstellingen te voorkomen, want een eerste moeilijkheid, waarop de functionaris zou stuiten, is gelegen in het feit, dat voor de behartiging van commercieele belangen onze bedrijven in de haven onderling onvoldoende zijn georganiseerd. Door betere samenwerking tusschen de direct belanghebbenden, en door gezamenlijk offers te brengen, indien bepaalde belangen, of de concurrentie met buitenlandse havens daardoor worden gediend, zullen wij meer voor onze haven kunnen bereiken dan nu geschiedt in een onderlingen concurrentiestrijd, die wel offers vergt, doch waarbij de vraag of het havenbelang daarbij eenige baat heeft, buiten beschouwing blijft.

Er worden in den laatsten tijd ernstige pogingen in het werk gesteld om daarin verbetering te brengen, en daarom dient te worden afgewacht of er een einde zal komen aan de nuttelooze versnippering van krachten, die het gevolg is van de onvoldoende samenwerking, om plaats te maken voor een coördinatie van krachten onderling.

Wat de heer Vermey voorstelt om tot een coördinatie van krachten op brederen grondslag te komen, zal, ook afgescheiden van de vraag, waar de schakel tusschen Regeering en bedrijfsleven moet worden gezocht, slechts met kans op succes in werking kunnen treden, nadat het bedrijfsleven zichzelf heeft georganiseerd, tenzij men zich den door den heer Vermey bedoelden functionaris tevens denkt als een uitvoersel van de in wording zijnde ordeningswet. Doch dat

is, geloof ik, niet zijn bedoeling, en het is te hopen, dat het zoover ook niet zal behoeven te komen.

Tegenover de Regeering zal men met verzoeken en voorstellen slechts dan sterk staan, indien daarbij kan worden aangetoond, dat de belanghebbenden het onder elkaar eens zijn. Het is te wenschen, dat zij spoedig tot eensgezindheid zullen geraken, opdat aan de levensbelangen van onze haven door de Regeering de aandacht worde gegeven, die noodig is, om deze, voor ondengang te behoeden. Want er dreigt gevaar, en indien het niet wordt gekeerd, zoo zullen de gevolgen ervan zich niet tot de havens beperken, doch in alle deelen van het land worden gevoeld. Daarover bestaat geen verschil van meening.

N a s c h r i f t. Het is steeds een voorrecht met een tegenstander als den heer Dekkers den degen te mogen kruisen. Helaas moet het duel ditmaal van korten duur zijn. Niemand kan grooter waardeering hebben dan ik voor den arbeid der Kamers van Koophandel te Amsterdam en Rotterdam. Zij bestrijken echter elk voor zich een geheel eigen terrein en zelfs een zoo deskundig en actief instituut als de Kamer van Koophandel te Rotterdam heeft niet kunnen verhinderen dat, om het bekende voorbeeld te citeeren, de zeehaven Dordrecht onder de auspiciën der Landsregeering tot stand kwam. De heer Dekkers heeft blijkbaar niet voldoende aangevoeld, wat de toepassing eener consequente nationale havenpolitiek impliceert. Een kleine commissie van deskundigen, die voortdurend contact heeft met de Regeering en eenzelfde contact bewaren kan met de Kamers van Koophandel zou, ik herhaal, baanbrekend werk kunnen verrichten. Het tweede punt, dat de heer Dekkers aanroert, houdt geenerlei verband met en staat volkomen los van het door mij in mijn artikelen serie betoogde. Het lijkt even nutteloos als onvruchtbaar over deze kwestie te dezer plaatse te debatteeren.

C. VERMEY.

MAANDCIJFERS.

EMISSIES IN FEBRUARI 1935.

Prov. en Gemeentel. Leeningen ¹⁾ .. f 11.622.350,— zijnde:

Nederland

Prov. Noord-Holland

f 8.500.000 3½% obl. a

97% % f 8.308.750

Gem. Hengelo f 2.000.000 ²⁾

4% obl. a 99% % „ 1.992.500

Gem. Hoogeveen f 1.000.000

4% obl. a 99% % ³⁾ .. „ 18.500

Gem. Leeuwarden

f 1.336.000 ⁴⁾ 3½% obl. a

97% % „ 1.302.600

Diversen ⁵⁾.

Kerkelijke Leeningen ⁶⁾ „ 47.200,—

Nederland f 47.200

Totaal... f 11.669.550,—

¹⁾ Conversie: Gem. Amsterdam f 19.820.000 4% obl. a 100% ter gedeeltelijke conversie van twee 4½% leeningen, tezamen bedragende f 22.967.000. Recht van voorkeur f 9.694.000 4½% obl. 1929II en f 9.745.000 4½% obl.

1930, eveneens ter conversie resteerende f 3.528.000 4½% obl. 1930, destijds ondershands geplaatst; f 138.000 voor eerste aflossing wordt in portefeuille gehouden.

Conversie: Gem. Enschede f 4.900.000 4% obl. a 99% %.

²⁾ Waarvan f 1.060.000 ondershands tegen emissiekoers geplaatst.

³⁾ Van het provenu van deze leening is f 976.500 voor conversie afgetrokken.

⁴⁾ Waarvan f 600.000 op emissievoorwaarden geplaatst.

⁵⁾ Conversie C.V. Amsterdamsche Huidenclub G. A.

f 100.000 5% obl. a 100%.

⁶⁾ De Kerkelijke Leeningen zijn als volgt onderverdeeld:

	Gulden	Rente-voet pCt.	Emissie-koers pCt.
Ger. Kerk v. 's-Gravenhage-West (waarvan conversie van leening 5% oblig. 1927 f 41.300)	88.500	4	100
Ver. v. Schoolondr. op Geref. Grondslag te Winschoten (conversie)	120.000	4½	100

Emissies in 1935.

Nieuw kapitaal:

	Obligatiën	Aandeelen	Totaal	Conversies:
	(In Gulden.)			
Jan. 6.892.240,—	—	6.892.240,—	77.148.500,—	
Febr. 11.669.500,—	—	11.669.500,—	26.457.800,—	
	18.561.740,—	—	18.561.740,—	103.606.300,—

PRODUCTIE DER STEENKOLEN-, BRUINKOLEN- EN ZOUTMIJNEN

(Gegevens verstrekt door den Hoofdingenieur der mijnen.)

I. Gezamenlijke Steenkolenmijnen.

	Febr. 1935	Jan./Feb. 1935	Jan./Feb. 1934
Prod. Steenkolen in tonnen	938.418	1.962.168	2.044.341
Aantal normale werkdagen	22½	46	50

II. Bruinkolenmijn „Carisborg“.

Netto-productie in tonnen..	9.549 ²⁾	20.340	25.049
Aantal normale werkdagen	12	26	34

III. Zoutmijnen. (Kon. Ned. Zoutindustrie te Boekelo.)

Afgeleverd:	Zoutmijnen	
Geraff. zout(ton)	5.972	12.253
Industriezout(„)		
Afvalzout(„)		
Aantal normale werkdagen	24	50

	Gezamenl. Steenkolenmijnen	Bruinkolenmijn „Carisborg“	Zoutmijnen
1 Mrt. 1935	{ 10.188 ⁴⁾ } { 19.479 ⁶⁾ }	74	266
1 Mrt. 1934	{ 10.693 ⁴⁾ } { 21.783 ⁶⁾ }	75	—

¹⁾ Staatsmijnen in Limburg; ²⁾ Domaniale mijn en Oranje-Nassau mijn III; ³⁾ Laura en Vereeniging, Willem-Sophia; Oranje-Nassau mijnen I, II en IV. ⁴⁾ 6.948 ton ruwe kool, 2.601 ton bruinkoolbriketten. ⁵⁾ Alleen Januari. ⁶⁾ Bovengronds. ⁷⁾ Incl. 1.942 arbeiders in de nevenbedrijven. ⁸⁾ Ondergronds. ⁹⁾ Incl. 2.017 arbeiders in de nevenbedrijven.

AANVOEREN in tons van 1000 KG.

Artikelen	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	17-23 Mrt. 1935	Sedert 1 Jan. 1935	Overeenk. tijdvak 1934	17-23 Mrt. 1935	Sedert 1 Jan. 1935	Overeenk. tijdvak 1934	1935	1934
Tarwe	23.539	227.333	264.168	—	2.827	16.929	230.160	281.097
Rogge	4.181	49.348	97.919	—	281	8.500	49.629	106.419
Boekweit	177	6.290	4.130	—	—	—	6.290	4.130
Mais	12.781	192.102	227.630	—	31.590	68.273	223.692	295.903
Gerst	13.250	88.475	69.454	—	9.680	9.301	98.155	78.755
Haver	4.432	30.562	38.123	—	1.460	650	32.022	38.773
Lijnzaad	4.175	18.703	54.841	1.306	145.818	82.680	164.521	137.521
Lijnkoek ¹⁾	1.400	4.050	27.829	—	—	—	4.050	27.829
Tarwemeel	179	4.572	3.699	155	1.365	613	5.937	4.312
Andere meelsoorten	150	8.431	13.899	—	882	1.640	9.313	15.539

¹⁾ Rectificatie aanvoer te Rotterdam 10-16 Mrt. 1935: 711.

STATISTISCH OVERZICHT

Main table with columns: GRANEN EN ZADEN (TARWE, ROGGE, MAIS, GERST, LIJNZAAD), TUINBOUWARTIKELEN (WITTE KOOL, UIEN, ROODE KOOL), and VLEESCH (RUND-VLEESCH, VARKENS-VLEESCH). Includes monthly data from 1925 to 1935.

1) Men zie voor de toelichting op dezen staat de nos. van 8, 15 Aug. 1928, 25 Febr. 1931 en 15 Febr. 1933. 2) Tot Jan. 1931 Hard Winter-No. 2. van Jan. 1931 tot 16 Dec. 1929 tot 26 Mei 1930 74/5 K.G. Hongaarsche vanaf 26 Mei 1930 tot 23 Mei 1932 74 K.G. Zuid-Russische; van 23 Mei 1932 tot 2 Oct. 1933 No. 2 Canada. 3) Tot Canada. Van 19 Sept. '32 tot 24 Juli '33 62/63 K.G. Z.-Russ. 4) 2 Mrt. 5) 8 Mrt. 6) 16 Mrt. 7) 22 Mrt. 8) 7 Mrt. 9) 14 Mrt. 10) 21 Mrt. 11) 1 Mrt. 12) 15 Mrt.

Table with columns: MINERALEN (STEENKOLEN, PETROLEUM, BENZINE), TEXTIELGOEDEREN (KATOEN, WOL), and DIVERSEN (KOE-HUIDEN, KALK-SALPETER). Includes monthly data from 1925 to 1935.

1) Jaar- en maandgem. afger. op 1/8 pence. 2) 2 Mrt. 3) 9 Mrt. 4) 16 Mrt. 5) 23 Mrt. 6) 6 Mrt. 7) 13 Mrt. 8) 20 Mrt. 9) 14 Mrt. 10) 21 Mrt. 11) 5 Mrt. 12) 12 Mrt. 13) 19 Mrt. 14) 7 Mrt.

AN GROOTHANDELSPRIJZEN

Main table with columns for ZUIVEL EN EIEREN and METALEN. Includes sub-headers for Boter, Kaas, Eieren, Koper, Lood, Tin, IJzer, Gieterij-IJzer, Zink, Goud, and Zilver.

6 Sept. 1932 79 K.G. La Plata; van 26 Sept. 1932 tot 5 Febr. 1934 Manitoba No. 2. 3) Tot Jan. 1928 Western; vanaf Jan. 1928 tot 16 Dec. 1929 American No. 2, van Jan. 1928 tot 9 Febr. 1931 American No. 2, van 9 Febr. 1931 tot 23 Mei 1932 64 1/2 K.G. Zuid-Russische. Van 23 Mei—19 Sept. 1932 No. 3

BOUWMATERIALEN and KOLONIALE PRODUCTEN

Table with columns for VURENHOUT, STEENEN, CACAO, COPRA, KOFFIE, RUBBER, SUIKER, THEE, and INDEXCIJFER. Includes detailed price data for various materials and products.

B. Alle Pondennoteringen vanaf 21 Sept. '31 zijn op goudbasis omgerekend; de Dollarnoteringen vanaf 20 April '33 zijn in verhouding van de depreciatie van den Dollar t.o.v. den Gulden verlaagd.

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 25 Maart 1935.

		Activa.				
Binnenl. Wissels, Prom., enz. in disc.	Hfdbk. f Bijbnk. „ Ag.sch. „	18.005.558,55 118.588,03 3.034.038,64	f	21.158.185,22		
Papier o. h. Buitenl. in disconto				—		
Idem eigen portef.	f	376.500,—		—		
Af: Verkocht maar voor de bk.nog niet afgel.				376.500,—		
Beleeningen incl. vrsch. in rek.-crt. op onderp.	Hfdbk. f Bijbnk. „ Ag.sch. „	88.190.626,06 ¹⁾ 4.095.273,27 40.382.531,62	f	132.668.430,95		
Op Effecten	f	128.603.625,59 ¹⁾		—		
Op Goederen en Spec.		4.064.805,36		132.668.430,95 ¹⁾		
Voorschotten a. h. Rijk				—		
Munt, Goud	f	102.586.705,—		—		
Muntmat., Goud		710.026.546,96		—		
	f	812.613.251,96		—		
Munt, Zilver, enz.		21.637.970,70		—		
Muntmat., Zilver		—		834.251.222,66 ²⁾		
Belegging van kapitaal, reserves en pensioenfond				37.968.191,94		
Gebouwen en Meub. der Bank				4.970.000,—		
Diverse rekeningen				6.063.047,33		
Staat d. Nederl. (Wet v. 27/5/'32, S. No. 221)				16.996.491,37		
	f	1.054.452.069,47		—		
	f	430.131.597,74		—		
Minder bedrag aan bankbiljetten in omloop dan waartoe de Bank gerechtigd is				1.075.328.990,—		
Schatkistpapier, rechtstreeks bij de Bank ondergebracht				—		
1) Waarvan aan Nederlandsch-Indië (Wet van 15 Maart 1933, Staatsblad No. 99)				f 73.789.100,—		
2) Waarvan in het buitenland				f 51.762.015,67		
Voornaamste posten in duizenden guldens.						
Data	Goud		Circulatie	Andere opelschb. schulden	Beschikb. Metaal-saldo	Dek-kings-perc.
	Munt	Muntmat.				
25 Maart '35	102587	710.027	847.769	162.683	430.132	83
18 „ '35	102586	710.027	853.384	156.150	430.208	83
25 Juli '14	65.703	96.410	310.437	6.198	43.521	54
Data	Totaal bedrag disconto's	Schatkist-promessen rechtstreeks	Beleeningen	Papier op het buitenl.	Diverse reke-ningen ¹⁾	
25 Maart 1935	21.158	—	132.668	376	6.063	
18 „ 1935	22.729	—	130.523	376	5.964	
25 Juli 1914	67.947	—	61.686	20.188	509	
1) Onder de activa.						
JAVASCHE BANK.						
Data	Goud	Zilver	Circulatie	Andere opelschb. schulden	Beschikb. metaal-saldo	
23 Mrt.'35 ²⁾	145.120		173.270	41.810	59.088	
16 „ '35 ²⁾	144.910		176.120	37.590	59.426	
23 Feb. 1935	117.493	28.014	173.994	42.440	58.933	
16 „ 1935	117.495	27.645	176.774	37.559	59.407	
25 Juli 1914	22.057	31.907	110.172	12.634	4.842	
Data	Wissels. buiten N.-Ind. betaal.	Dis-conto's	Beleeningen	Diverse reke-ningen ¹⁾	Dek-kings-percentage	
23 Mrt.'35 ²⁾	1.330	69.700	11.870	67		
16 „ '35 ²⁾	1.210	68.760	11.780	68		
23 Feb. 1935	615	10.637	52.897	10.586	67	
16 „ 1935	676	10.671	51.291	10.384	68	
25 Juli 1914	6.395	7.259	75.541	2.228	44	
1) Sluitpost activa. 2) Cijfers telegrafisch ontvangen.						

BANK VAN ENGELAND.

Data	Metaal	Bankbilj. in circulatie	Bankbilj. in Banking Departm.	Other Securities Disc. and Advances Securities	
20 Maart 1935	193.058	377.959	74.564	5.433	12.465
13 „ 1935	193.005	378.920	73.601	5.706	10.910
22 Juli 1914	40.164	—	29.317	—	33.633

Data	Gov. Sec.	Public Depos.	Other Deposits Bankers Other Accounts		Reserve	Dek-kings-perc. ¹⁾
20 Mrt.'35	85.951	14.854	105.259	40.573	75.099	46,7
13 „ '35	84.771	8.447	108.373	40.400	74.085	47,1
22 Juli '14	11.005	14.736	—	42.185	29.297	52

¹⁾ Verhouding tusschen Reserve en Deposits.

BANK VAN FRANKRIJK.

Data	Goud	Zilver	Te goed in het buitenl.	Wis-sels	Waarv. op het buitenl.	Belee-ningen	Renteloos voorschot v. d. Staat
15 Mrt.'35	82.568	770	10	4.643	1.007	4.355	3.200
8 „ '35	82.620	756	10	4.718	949	4.356	3.200
23 Juli '14	4.104	640	—	1.541	8	769	—

Data	Bons v. d. zelfst. amort. k.	Diver-sen ¹⁾	Circulatie	Rekg. Courant Staat Zelfst. amort.k. Parti-culieren		
15 Mrt.'35	5.833	2.377	82.193	657	3.112	16.176
8 „ '35	5.833	2.282	83.008	626	3.114	15.604
23 Juli '14	—	—	5.912	401	—	943

¹⁾ Sluitpost activa.

DUITSCHER RIJSBANK.

Data	Goud	Daarvan bij buitenl. circ. banken ¹⁾	Deviezen als goud-dekking geldende	Andere wissels en cheques	Belee-ningen
15 Maart 1935	80,5	21,6	4,4	3.476,8	64,0
7 „ 1935	80,2	21,4	4,5	3.665,8	63,2
30 Juli 1914	1.356,9	—	—	750,9	50,2

Data	Effec-ten	Diverse Activa ²⁾	Circu-latie	Rekg.-Crt.	Diverse Passiva
15 Maart 1935	433,7	588,1	3.402,6	926,5	206,9
7 „ 1935	434,9	583,9	3.489,3	897,4	308,2
30 Juli 1914	330,8	200,4	1.890,9	944,—	40,0

1) Onbelast. 2) W.o. Rentenbankscheine 15, 7 Mrt. 1935, resp. 25, 31 mill.

NATIONALE BANK VAN BELGIË (in Belgia's).

Data 1935	Goud	Munt en metaal	Munt en diversen	Binnen- en buitenland-sche wissels	OP Beleeningen Belgische Staatsfondsen.	Voorschot aan den Staat	Overheids-fondsen	Circulatie	Rekg. Crt.	
	Munt en metaal								Schatkist	Partic.
21 Mrt.	2.329	95	818	269	340	40	3.671	29	182	
14 „	2.486	94	678	224	340	40	3.641	39	173	

FEDERAL RESERVE BANKS.

Data	Goudvoorraad		„Other cash“ ²⁾	Wissels	
	Totaal bedrag	Goud-certifi-caten ¹⁾		In her-disc. v. d. member banks	In de open markt gekocht
6 Mrt.'35	5.572,0	5.556,1	247,3	6,1	5,5
27 Feb.'35	5.558,8	5.543,0	257,0	6,5	5,5

Data	Belegd in U. S. Gov. Sec.	F. R. Notes in circu-latie	Totaal Depo-sito's	Gestort Kapitaal	Goud-Dek-kings-perc. ³⁾	Algem. Dek-kings-perc. ⁴⁾
6 Mrt.'35	2.430,5	3.160,0	4.880,0	147,0	72,4	—
27 Feb.'35	2.430,3	3.138,8	4.898,2	147,0	72,4	—

¹⁾ Deze certificaten werden door de Schatkist aan de Reserve Banken gegeven voor de overname van het goud, toen de § op 31 Jan. '34 van 100 op 59.06 cents werd gedevalueerd.
²⁾ „Other Cash“ does not include Federal Reserve Notes or a Bank's own Federal Reserve bank notes.
³⁾ Verhouding totalen goudvoorraad tegenover opelschbare schulden: F. R. Notes en netto deposito. ⁴⁾ Verhouding totalen voorraad muntmateriaal en wettig betaalmiddel tegenover idem.
PARTICULIERE BANKEN AANGESLOTEN BIJ HET FED. RES. STELSEL.

Data	Aantal leening.	Dis-conto's en beleen.	Beleg-gingen	Reserve bij de F. R. banks	Totaal depo-sito's	Waarvan time deposits
27 Feb.'35	1	7.598	10.723	3.454	19.643	4.449
20 „ '35	—	7.550	10.665	3.496	19.693	4.447

De posten van De Ned. Bank, de Javasche Bank en de Bank of Eng-land zijn in duizenden, alle overige posten in miljoenen van de be-treffende valuta.